

**REVISTA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SPECIAL ȘI
SPECIAL INTEGRAT DIN JUDEȚUL ALBA**

ÎMPREUNĂ SPRE VIITOR

**Nr 8
2022**

ISSN 2784-0565

ISSN-L 2784-0565

**Editura
Universul Școlii**

REVISTĂ AVIZATĂ DE INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN ALBA

COORDONATORI

- prof. **Cornel SANDU**, Inspector Școlar General
- Inspectoratul Școlar Județean Alba
- prof. **Dan CHERECHEȘ**, Inspector Școlar General Adjunct - Inspectoratul Școlar Județean Alba
- prof. **Delia Angela GHEORGHIȚĂ**, Inspector Școlar General Adjunct - Inspectoratul Școlar Județean Alba
- prof. **Monica PAUL** , Inspector pentru Învățământ Special -Inspectoratul Școlar Județean Alba
- prof. **Eugenia Marcela Dărămuș**, Director Casa Corpului Didactic Alba

REDACTORI:

Prof. Rodean Rodica
Prof. Sevestrean Gabriela

COPERTA:

Grafică: prof. Mureșan Teodora

CONTACT:

revistaspecialab@yahoo.com

Analist programator: POPA IOAN

Responsabil Editura:

PROF. OROS LIGIA ELENA

EDITURA UNIVERSUL ȘCOLII

Alba Iulia, Str. Gabriel Bethlen, Nr.7, Cod 510009

Tel. 0258/826147, Fax 0258/833101

Web: www.ccdab.ro, e-mail:office@ccdab.ro

COLABORATORI

CENTRUL ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ALBA IULIA

Prof. psihopedagog Boescu Nicoleta
Prof. Daniela Cristian
Prof. Sorin Petropulos
Prof. Cristina Radu
Prof. Deac Andreea

LICEUL TEHNOLOGIC „TIMOTEI CIPARIU” BLAJ

Prof. Sevestrean Gabriela
Prof.- educator Pataki Ancuța

LICEUL CU PROGRAM SPORTIV „FLORIN FLEȘERIU” SEBEȘ

Prof. logoped Mătiș Ana

ȘCOALA GIMNAZIALĂ „AXENTE SEVER” AIUD

Prof. Delia Țălnar

CUPRINS

- **Inteligența emoțională**-Prof. Daniela Cristian, Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alba Iulia.....pag. 3
- **Procesul învățării la generațiile Z și Alpha** - Profesor logoped Mătiș Ana , Liceul cu Program Sportiv Florin Fleșeriu-Sebeș.....pag. 8
- **Demersuri în abordarea multidimensională a ADHD - Prof. psihopedagog Sorin Petropulos,** Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Alba Iulia.....pag. 11
- **Colaborare gradiniță- familiei în corectarea tulburărilor de vorbire la preșcolar** - Profesor psihopedagog Boescu Nicoleta, Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alba Iulia.. ..pag. 17
- **Probă pentru evaluarea achizițiilor limbajului lexico-grafic** - Prof. Cristina Radu, Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Alba Iulia.....pag. 19
- **Importanța artelor vizuale în educația specială** - Prof. Delia Țălnar, Școala Gimnazială Specială Aiud.....pag. 22
- **Integrarea socială a copiilor cu TSA-** Prof. Sevestrean Gabriela, Liceul Tehnologic „ Timotei Cipariu” Blaj.....pag. 24
- **Dincolo de aparență** - Prof. înv. primar Pataki Ancuța, Liceul Tehnologic „ Timotei Cipariu” Blaj.....pag. 27
- **Aplicații ale terapiilor ocupaționale în educația specială-** Prof. Deac Andreea , Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alba Iulia.....pag 30

INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ

Prof. Daniela Cristian
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alba Iulia

Inteligența emoțională este capacitatea de a recunoaște, gestiona și înțelege emoțiile. Aceasta include capacitatea de a vă recunoaște, interpreta și regla propriile emoții, precum și pe cele ale altor persoane. **Inteligența emoțională (IE)** este capacitatea de a percepe, interpreta, demonstra, controla și folosi emoțiile pentru a comunica și a relaționa cu ceilalți în mod eficient și constructiv. Această capacitate de a exprima și controla emoțiile este esențială, dar la fel este și abilitatea de a înțelege, interpreta și răspunde la emoțiile celorlalți.

Unele **semne cheie** și exemple de inteligență emoțională includ:

- Abilitatea de a identifica și descrie ceea ce simt oamenii
- Conștientizare punctelor forte și a limitărilor personale
- Încrederea în sine și acceptarea de sine
- Capacitatea de a renunța la greșeli
- Abilitatea de a accepta și de a îmbrățișa schimbarea
- Un puternic sentiment de curiozitate, în special față de alți oameni
- Sentimente de empatie și preocupare pentru ceilalți
- Manifestarea sensibilității față de sentimentele altor oameni
- Acceptarea răspunderii pentru greșeli
- Abilitatea de a gestiona emoțiile în situații dificile

Cum se măsoară inteligența emoțională

Au apărut o serie de evaluări diferite pentru a măsura nivelurile de inteligență emoțională. Astfel de teste se încadrează în general în unul din două tipuri: *teste de auto-raport* și *teste de abilități*. *Testele de auto-raportare* sunt cele mai frecvente, deoarece sunt cele mai ușor de administrat și de punctat. La astfel de teste, respondenții răspund la întrebări sau afirmații prin evaluarea propriilor comportamente. De exemplu, pe o afirmație precum „Adesea simt că înțeleg cum se simt alții”, un testator ar putea descrie afirmația ca fiind dezacord, oarecum dezacord, de acord sau complet de acord. *Testele de abilități*, pe de altă parte, implică ca oamenii să răspundă la situații și apoi să le evalueze abilitățile. Astfel de teste necesită adesea ca oamenii să-și demonstreze abilitățile, care sunt apoi evaluate de o terță parte. Dacă efectuați un test de inteligență emoțională administrat de un profesionist în sănătate mintală, iată două măsuri care ar putea fi utilizate:

Testul de inteligență emoțională Mayer-Salovey-Caruso (MSCEIT) este un test bazat pe abilități care măsoară cele patru ramuri ale modelului EI al lui Mayer și Salovey. Cei care susțin testul îndeplinesc sarcini menite să-și evalueze capacitatea de a percepe, identifica, înțelege și gestiona emoțiile.¹

Inventarul de competențe emoționale și sociale (ESCI) se bazează pe un instrument mai vechi cunoscut sub numele de Chestionar de autoevaluare și implică faptul că oamenii care cunosc individual oferă evaluări ale abilităților acelei persoane în mai multe competențe emoționale diferite. Testul este conceput pentru a evalua abilitățile sociale și emoționale care ajută la distingerea oamenilor ca lideri puternici.

Există, de asemenea, o mulțime de resurse online mai informale, multe dintre ele gratuite, pentru a vă investiga inteligența emoțională.

Componentele inteligenței emoționale

¹<https://www.eiconsortium.org/measures/msceit.html>

Cercetătorii sugerează că există patru niveluri diferite de inteligență emoțională, inclusiv percepția emoțională, capacitatea de a raționa folosind emoții, capacitatea de a înțelege emoțiile și capacitatea de a gestiona emoțiile.

Perceperea emoțiilor: Primul pas în înțelegerea emoțiilor este să le percepi cu acuratețe. În multe cazuri, acest lucru ar putea implica înțelegerea semnalelor nonverbale, cum ar fi limbajul corpului și expresiile faciale.

Raționarea cu emoții: Următorul pas implică utilizarea emoțiilor pentru a promova gândirea și activitatea cognitivă. Emoțiile ajută la prioritizarea a ceea ce acordăm atenție și la care reacționăm; răspundem emoțional la lucrurile care ne atrag atenția.

Înțelegerea emoțiilor: Emoțiile pe care le percepem pot avea o mare varietate de semnificații. Dacă cineva își exprimă emoții furioase, observatorul trebuie să interpreteze cauza furiei persoanei și ce ar putea însemna aceasta. De exemplu, dacă șeful tău se comportă supărat, ar putea însemna că este nemulțumit de munca ta sau ar putea din cauză că a primit o amendă de viteză în drum spre serviciu în acea dimineață sau că s-a certat cu partenerul lor.

Gestionarea emoțiilor: Abilitatea de a gestiona emoțiile în mod eficient este o parte crucială a inteligenței emoționale și cel mai înalt nivel. Reglarea emoțiilor și răspunsul adecvat, precum și răspunsul la emoțiile celorlalți sunt toate aspecte importante ale managementului emoțional.

Cele patru ramuri ale acestui model sunt aranjate după complexitate cu procesele mai de bază la nivelurile inferioare și procesele mai avansate la nivelurile superioare. De exemplu, cele mai joase niveluri implică perceperea și exprimarea emoțiilor, în timp ce nivelurile superioare necesită o implicare conștientă mai mare și implică reglarea emoțiilor.

De ce anume este nevoie pentru a fi inteligent emoțional? Potrivit psihologului Daniel Goleman, care a popularizat și a scris pe larg despre acest concept, există cinci componente ale inteligenței emoționale.

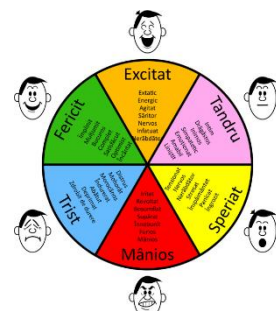
1. Conștiința de sine

Conștientizarea de sine, sau abilitatea de a vă recunoaște și înțelege propriile emoții, este o abilitate critică de inteligență emoțională. Totuși, dincolo de doar recunoașterea emoțiilor, este să fii conștient de efectul acțiunilor, dispozițiilor și emoțiilor tale asupra altor oameni. Pentru a deveni conștient de sine, trebuie să fii capabil să-ți monitorizezi propriile emoții, să recunoști diferite reacții emoționale și apoi să identifici corect fiecare emoție anume. Indivizii conștienți de sine recunosc, de asemenea, relațiile dintre lucrurile pe care le simt și modul în care se comportă.

Acești indivizi își recunosc, de asemenea, propriile forțe și limitări, sunt deschiși la informații și experiențe noi și învață din interacțiunile lor cu ceilalți. Goleman sugerează că oamenii care posedă conștiință de sine au un bun simț al umorului, au încredere în ei înșiși și în abilitățile lor și sunt conștienți de modul în care le percep ceilalți oameni.

Cum să îmbunătățești auto-cunoașterea

- Solicitați feedback constructiv
- Ține un jurnal
- Învățăm noi abilități
- Medita
- Fii atent la gândurile și emoțiile tale
- Urmărește-vă pasiunile
- Practicați atenția
- Reflectați la experiențele dvs
- Obiective stabilite
- Folosește o conversație pozitivă cu sine

- Lucrați la construirea unei mentalități de creștere

2. Autoreglarea

Pe lângă faptul că ești conștient de propriile emoții și de impactul pe care îl ai asupra celorlalți, inteligența emoțională necesită să fii capabil să-ți reglezi și să-ți gestionezi emoțiile.

Acest lucru nu înseamnă să puneți emoțiile în izolare și să vă ascundeți adevăratele sentimente - înseamnă pur și simplu să așteptați momentul și locul potrivit pentru a le exprima. Auto-reglarea se referă la exprimarea emoțiilor în mod corespunzător.

Cei care sunt calificați în autoreglare tind să fie flexibili și să se adapteze bine la schimbare. De asemenea, sunt buni la gestionarea conflictelor și la difuzarea situațiilor tensionate sau dificile.

Oamenii cu abilități puternice de autoreglare tind, de asemenea, să aibă un nivel ridicat de conștiinciozitate. Sunt atenți la modul în care îi influențează pe alții și își asumă responsabilitatea pentru propriile acțiuni.

Cum să îmbunătățiți auto-reglementarea

- Fii atent la gândurile și sentimentele tale
- Dezvoltați abilități de toleranță la suferință
- Găsiți modalități de a gestiona emoțiile dificile
- Privește provocările ca oportunități
- Exersează abilitățile de comunicare
- Recunoașteți că aveți de ales în ceea ce privește modul în care răspundeți
- Utilizați reîncadrarea cognitivă pentru a schimba tiparele de gândire și răspunsurile emoționale
- Lucrați să vă acceptați emoțiile

3. Abilități sociale

A fi capabil să interacționeze bine cu ceilalți este un alt aspect important al inteligenței emoționale. Având abilități sociale puternice, le permite oamenilor să construiască relații semnificative cu ceilalți și să dezvolte o înțelegere mai puternică a lor și a celorlalți.

Adevărata înțelegere emoțională implică mai mult decât înțelegerea propriilor emoții și a celorlalți. De asemenea, trebuie să puteți pune aceste informații să lucreze în interacțiunile și comunicările zilnice.

În medii profesionale, managerii beneficiază de faptul că pot construi relații și conexiuni cu angajații. Lucrătorii beneficiază de faptul că pot dezvolta un raport puternic cu liderii și colegii de muncă. Abilitățile sociale importante includ ascultarea activă, abilitățile de comunicare verbală, abilitățile de comunicare nonverbală, conducerea și persuasiunea.

Cum să îmbunătățiți abilitățile sociale

- Pune întrebări deschise
- Găsiți spărgătoare de gheață care vă vor ajuta să începeți conversațiile
- Observați abilitățile sociale ale altora
- Practicați un bun contact vizual
- Exersează-ți abilitățile sociale
- Practicați ascultarea activă
- Arătați interes pentru ceilalți
- Urmăriți-vă limbajul corpului

4. Empatie

Empatia, sau abilitatea de a înțelege cum se simt alții, este absolut esențială pentru inteligența emoțională. Dar implică mai mult decât a putea recunoaște stările emoționale ale altora.

De asemenea, implică răspunsurile tale către oameni pe baza acestor informații. Când simți că cineva se simte trist sau fără speranță, cum reacționezi? Ați putea să-i tratați cu grijă și îngrijorare suplimentară sau ați putea face un efort pentru a le susține spiritele.

A fi empatic vă permite, de asemenea, să înțelegeți dinamica puterii care influențează adesea relațiile sociale, în special la locul de muncă. Acest lucru este important pentru a vă ghida interacțiunile cu diferite persoane pe care le întâlniți în fiecare zi.

Cei competenți în acest domeniu sunt capabili să simtă cine deține puterea în diferite relații. Ei înțeleg, de asemenea, modul în care aceste forțe influențează sentimentele și comportamentele. Din acest motiv, ei pot interpreta cu acuratețe diferite situații care se bazează pe o astfel de dinamică a puterii.

Cum să construiești empatia

- Fii dispus să-ți împărtășești propriile sentimente
- Angajați-vă într-o cauză, cum ar fi un proiect comunitar
- Ascultă ceilalți oameni
- Practicați meditația de bunătate iubitoare
- Vorbește cu oameni noi.
- Încearcă să te imaginezi în locul altcuiva

5. Motivația

Motivația intrinsecă este o altă abilitate importantă de inteligență emoțională. Oamenii care sunt inteligenți din punct de vedere emoțional sunt motivați de lucruri dincolo de recompense externe, cum ar fi faima, banii, recunoașterea și aclamația.⁵

În schimb, au pasiunea de a-și îndeplini propriile nevoi și obiective interioare. Ei caută recompense interne, decurge experiența din a fi în totalitate în ton cu o activitate și urmăresc experiențe de vârf.

Cei care sunt competenți în acest domeniu tind să fie orientați spre acțiune. Ei stabilesc obiective, au o nevoie mare de realizare și caută mereu modalități de a face mai bine. De asemenea, tind să fie foarte angajați și sunt buni la inițiativa.

Cum să îmbunătățești motivația

Evitați utilizarea excesivă a recompenselor extrinseci

- Sărbătorește-ți rezultatele
- Concentrați-vă pe stabilirea unor obiective mici, măsurabile
- Introduceți provocări pentru a menține lucrurile interesante
- Stabiliți obiective pentru a ajuta la construirea motivației intrinseci
- Lucrați cu un prieten sau un coleg de muncă pentru a găsi responsabilitatea

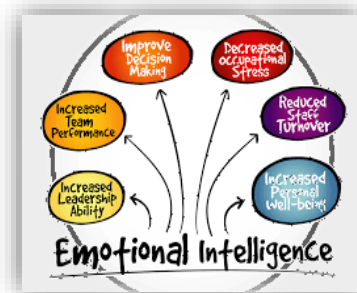
De ce sunt importante abilitățile de inteligență emoțională

Deținerea unor abilități puternice de inteligență emoțională poate avea o serie de efecte pozitive asupra vieții unei persoane. Oamenii care au astfel de abilități par să-și păstreze mereu calmul. Ei sunt capabili să se ocupe cu grație chiar și de cele mai incomode situații sociale. Și par să-i facă mereu pe ceilalți să se simtă în largul lor.

Unele dintre **beneficiile cheie** ale unei bune abilități de inteligență emoțională includ îmbunătățirea:

- Leadership:** Inteligența emoțională vă permite să fiți un lider mai eficient.
- Comunicare:** Înțelegerea modului în care se simt alții vă permite să comunicați mai bine cu ei.
- Cunoașterea de sine:** a fi mai conștient de ceea ce simți îți permite să te înțelegi mai profund.
- Autocontrol:** A fi conștient de emoțiile tale îți permite de asemenea să-ți dezvolți abilitățile de autocontrol.⁷
- Managementul stresului:** gestionarea eficientă a emoțiilor vă permite să exercitați un control mai mare în situații marcate de stres sau conflict.

Impactul Inteligenței Emoționale

Interesul pentru predarea și învățarea inteligenței sociale și emoționale a crescut în ultimii ani. Programele de învățare socială și emoțională (SEL) au devenit o parte standard a curriculum-ului pentru multe școli.

Scopul acestor inițiative nu este doar de a îmbunătăți sănătatea și bunăstarea, ci și de a ajuta studenții să reușească din punct de vedere academic și să prevină agresiunea. Există multe exemple despre modul în care inteligența emoțională poate juca un rol în viața de zi cu zi.

Oamenii inteligenți emoțional știu că emoțiile pot fi puternice, dar și temporare. Când are loc un eveniment emoțional foarte încărcat, cum ar fi devenirea furioasă pe un coleg de muncă, răspunsul inteligent din punct de vedere emoțional ar fi să dureze ceva timp înainte de a răspunde. Acest lucru permite tuturor să-și calmeze emoțiile și să se gândească mai rațional la toți factorii din jurul argumentului.

Oamenii inteligenți din punct de vedere emoțional nu numai că sunt buni să se gândească la felul în care s-ar putea simți alții, dar sunt, de asemenea, pricepuți să-și înțeleagă propriile sentimente. Conștientizarea de sine le permite oamenilor să ia în considerare mulți factori diferiți care contribuie la emoțiile lor

Având abilități de inteligență emoțională, îți permite, de asemenea, să simți o empatie mai mare față de oamenii din jurul tău. Această abilitate joacă un rol important în dezvoltarea și menținerea relațiilor interpersonale. Crearea de legături puternice cu alte persoane vă permite să promovați și să consolidați o rețea de sprijin social, care joacă un rol esențial atât în sănătatea fizică, cât și în cea mentală.

Dezvoltarea abilităților de inteligență emoțională poate avea un impact pozitiv asupra vieții tale. Pe lângă faptul că te ajută să devii mai conștient de propriile sentimente, aceste abilități te pot ajuta să construiești relații mai puternice și să reușești în situații sociale.

Capcane potențiale

Având abilități mai scăzute de inteligență emoțională poate duce la o serie de potențiale capcane care pot afecta mai multe domenii ale vieții, inclusiv munca și relațiile.

Oamenii care au mai puține abilități emoționale tind să se dispute mai multe, să aibă relații de calitate inferioară și să aibă abilități slabe de adaptare emoțională.

A avea un nivel scăzut de inteligență emoțională poate avea o serie de dezavantaje, dar a avea un nivel foarte ridicat de abilități emoționale poate veni și cu provocări. De exemplu:

Cercetările sugerează că persoanele cu inteligență emoțională ridicată pot fi de fapt mai puțin creative și inovatoare.

Oamenii foarte inteligenți din punct de vedere emoțional pot avea dificultăți în a oferi feedback negativ de teamă să nu rănească sentimentele altora.

Cercetările au descoperit că EQ-ul ridicat poate fi folosit uneori în scopuri manipulative și înșelătoare.

Apariția Inteligenței Emoționale

Abia în 1985, termenul „inteligență emoțională” a fost folosit pentru prima dată de către o teză de doctorat a lui Wayne Payne. În 1987, într-un articol publicat în revista *Mensa*, Keith Beasley folosește termenul „coeficient emoțional”.²

În 1990, psihologii Peter Salovey și John Mayer și-au publicat articolul de referință, „Emotional Intelligence”, în jurnalul *Imagination, Cognition, and Personality*. Ei au definit inteligența emoțională ca fiind „abilitatea de a monitoriza sentimentele și emoțiile proprii și ale altora, de a le discrimina și de a folosi aceste informații pentru a-și ghida gândirea și acțiunile”.³

În 1995, conceptul de inteligență emoțională a fost popularizat după publicarea cărții lui Daniel Goleman „Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ”.

Tema inteligenței emoționale a continuat să capteze interesul public de atunci și a devenit importantă în domenii în afara psihologiei, inclusiv în educație și afaceri.

Bibliografie

Goleman, D. (2016). *Leadership: Puterea inteligenței emoționale*. Editura Curtea Veche.

Goleman, D. (2018). *Inteligența emoțională*. Editura Curtea Veche.

<https://hbr.org/2017/02/emotional-intelligence-has-12-elements-which-do-you-need-to-work-on/>. (n.d.).

<https://ro.linkedin.com/pulse/evolu%C8%9Bia-conceptului-de-inteligen%C8%9B%C4%83-emo%C8%9Bional%C4%83-nicolae-sfetcu>. (n.d.).

<https://www.eiconsortium.org/measures/msceit.html>. (n.d.).

Nedley, N. (2018). *Arta uitată a gânditului. Cum să îți îmbunătățești inteligența emoțională și să atingi performanța mintală*. Editura Viață și Sănătate.

¹ <http://www.keithbeasley.co.uk/EQ/eq%2B27.html>

¹ <https://ro.linkedin.com/pulse/evolu%C8%9Bia-conceptului-de-inteligen%C8%9B%C4%83-emo%C8%9Bional%C4%83-nicolae-sfetcu>

Procesul învățării la generațiile Z și Alpha

Profesor logoped Mătiș Ana

Liceul cu Program Sportiv Florin Fleșeriu-Sebeș

Caracteristici generația Z . Sunt persoanele născute între ani 1995-2010.

Au între 12 și 27 ani .Au avut acces la tehnologie din primii ani de viață.

Utilizarea tehnologiei este un comportament firesc.

Este influențată de mass-media, publicitate, prieteni virtuali.

Se numesc NATIVI DIGITALI deoarece sunt vorbitori nativi ai limbajului digital (Prensky, 2001).

Pentru ei prezența este „online” iar absența „offline” (Csobanka) 2016.

Generația Z se autocaracterizare după cum scrie Z Vinh în anul 2020.Suntem:

- Încrezători în noi înșine .
- Avem simțul umorului .
- Suntem dependenți de telefon .
- Suntem dependenți de internet.
- Suntem dependenți de rețelele sociale

Prioritățile generației Z spune Barna Group și World Vision în anul 2018-2019 (Bonchiș, 2021, p.75) sunt:

- finalizarea studiilor,
- independență financiară față de părinți,
- călătorii,
- carieră,
- să devină maturi spirituali,
- să știe exact cine sunt (autocunoaștere),
- să se bucure de viață înainte de a avea responsabilități,
- să-și urmeze visurile și apoi să devină părinți, mariajul putând interveni după apariția copiilor.

Generația Alpha sunt copiii născuți după 2010 (dos Reis, 2018) .

Au între 0 și 12 ani .

Procesul învățării a debutat foarte devreme, prin influențele venite din partea părinților, educatorilor, tehnologiei și interacțiunilor sociale din medii diverse spun Apaydin & Kaya, 2020.

Au avut parte de un mediu digitalizat din primii ani de viață .

Preferă să comunice vizual, prin intermediul imaginilor, sau auditiv, și mai puțin prin intermediul textului (Carter, 2006, apud Ramadlani & Wibisono, 2017).

O analiză comparativă a generațiilor Z și Alpha:

Relațiile generațiilor Z și Alpha (Prensky 2010, apud Pânișoară, 2021, pp. 104-105) realizează un profil al elevului, cu aspect ce pot sta la baza unei relații eficiente dintre profesori și noua generație de elevi din unitățile școlare:

- vor să nu li se țină prelegeri;
- vor să fie respectați,
- vor să li se acorde încredere,
- vor ca opiniile lor să fie valorizate, să conteze;
- vor să își urmeze pasiunile și interesele;
- vor să creeze utilizând uneltele timpurilor lor;
- vor să lucreze alături de colegii lor în grupuri de lucru și proiecte;
- vor să ia decizii și să aibă controlul acțiunilor lor;
- vor să fie conectați cu colegii lor pentru a exprima și împărtăși opinii atât în sala de clasă, cât și în afara ei;
- vor să colaboreze între ei și să intre în competiție unii cu alții;
- vor o educație care să nu fie doar relevantă, ci reală.

Sunt diferiți dar nu au greșit cu nimic, doar fac față provocării unei societăți digitale (Pérez-Escoda, Castro-Zubizarreta, & Fandos-Igado, 2016).

Preferă lumea lor pentru că au descoperit că:

- informația se poate accesa ușor,
- informația e prezentată atractiv,
- lucrurile pot deveni clare într-un timp foarte scurt,
- răspunsurile necesare pot fi găsite și fără efort .

Marea lor nemulțumire:

De ce nu simplificăți lucrurile astfel încât să fie eficient și plăcut?

Instituțiilor școlare în anul 2022/2023 simt presiuni mari pentru a răspunde nevoilor acestor generații. Cadrele didactice sunt autodidacte într-un procent crescut , doar că schimbările solicitate vizează modalitatea de predare și învățare, formele de evaluare centrate pe cunoștințe și dobândirea de competențe, modificarea curriculum-ului ,combinarea alternativelor de lucru cu metode moderne. Urgența cu care ar trebui să se producă o serie de schimbări rezidă din viteza cu care se dezvoltă noile tehnologii care vor genera noi nevoi, iar amânarea ar putea produce un decalaj și mai mare între educație,educabili și dezvoltarea societății. Acest fenomen este regăsit și în mediul preuniversitar și universitar. În mediul școlar o serie de schimbări ar trebui să includă servicii largite de consiliere, activitățile de voluntariat,activități de protejare a mediului , activități de responsabilizare iar mediul de învățare și perspectiva persoanelor care experimentează actul învățării (Plochocki, 2019) să devină o prioritate educațională.

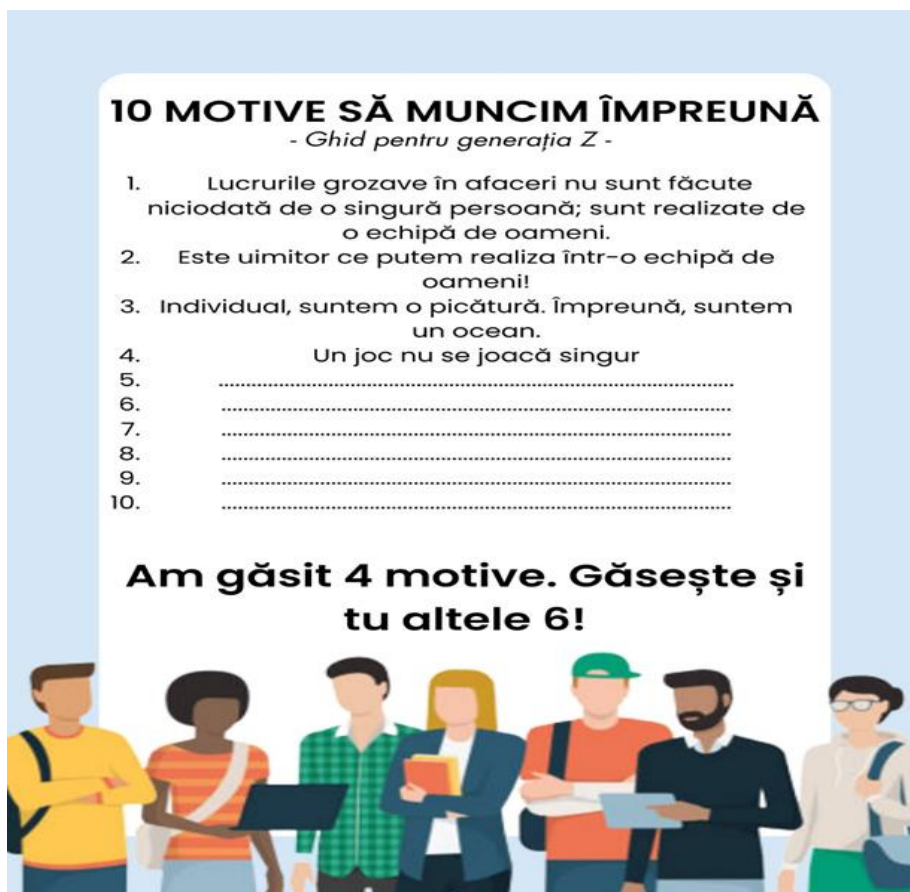
Shatto & Erwin (2016, apud Vinh, 2020) oferă o serie de indicații sau recomandări pentru desfășurarea actului didactic cu generația Z:

- ✓ Atunci când este posibil, în special la tematicile care implică informare sau demonstrații, să se utilizeze tehnologia și aplicațiile mobile;
- ✓ În locul citirii clasice, se poate introduce, ocazional, citirea unor informații sau texte de pe tabletă sau telefoane inteligente;
- ✓ Stimularea elevilor se poate realiza prin încurajarea lor să poarte discuții pe diferite tematici pe grupurile de socializare online;
- ✓ În cadrul predării se pot utiliza documentare sau materiale preluate de pe YouTube în scopul captării atenției sau pentru fixarea unor noțiuni;
- ✓ În sala de clasă e importantă dinamica, așadar sunt importante jocurile interactive;
- ✓ Profesorul poate eficientiza volumul de informații prin selectarea conținuturilor relevante;
- ✓ Procesul individual de accesare a informațiilor poate genera puncte de vedere diferite, de aceea profesorul trebuie să ia rolul de mediator și să promoveze toleranța și acceptarea diversității. Nicholas (2020) arată preferințele elevilor pentru învățarea unor materiale școlare;
- ✓ Utilizarea PowerPoint în predarea la clasă pentru a asigura structura clară a conținutului ;
- ✓ Informarea suplimentară sau fixarea cunoștințelor prin accesarea unor site-uri de știri, videoclipuri ;
- ✓ Combinarea unei varietăți de activități (discuții de grup, sarcini în grupuri mici, prelegere, sarcini individuale de rezolvare a problemelor) ;
- ✓ Rezolvarea unor probleme în clasă pentru a constitui model de rezolvare individuală a sarcinilor ulterioare ;
- ✓ Discuțiile în grupuri mici sprijină învățarea unui material ;
- ✓ Studiile de caz .

Autorii Bennet și Maton (2010) consideră că generația nativilor digitali este eterogenă în ceea ce privește utilizarea tehnologiei: prima categorie utilizează mijloace digitale în scop creativ, iar a doua categorie utilizează tehnologia într-o măsură moderată.

În școli constatarea doar a acestor generații, nu este suficientă. Școala are nevoie de o recunoaștere a importanței curriculumului social și emoțional, pe lângă cel academic. Felul în care învață copiii este la fel de important ca și conținutul lecțiilor . Dezvoltarea cognitivă este facilitată de interacțiunea socială. Succesul academic și social este dependent de abilitățile sociale și emoționale dobândite prin: cooperare, asertivitate, responsabilitate, empatie și autocontrol. Centrarea pe copil este cheia unui învățământ flexibil și motivant pentru copii. Cunoașterea de către educatori și profesori a situației socio-familiale a copiilor este la fel de importantă precum cunoașterea copiilor cărora li se predă. Colaborarea dintre cadrele didactice este la fel de importantă ca și competențele didactice individuale.

Un exercițiu de implicare pentru generații:

Demersuri în abordarea multidimensională a ADHD

Prof. psihopedagog Sorin Petropulos
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alba Iulia

În ultimii anii au fost realizate numeroase cercetări și programe de intervenție asupra Sindromului de Hiperactivitate și Deficit de Atenție (Attention Deficit and Hyperactivity Disorder – ADHD), acesta putând fi considerat drept o tulburare majoră a deceniului; cu toate acestea, dacă analizăm istoricul afecțiunii, constatăm că a fost descrisă acum mai bine de 100 de ani (în 1902) de medicul pediatru britanic George Frederick Still (Monastra, 2011).

Cercetările au indicat faptul că în România sunt afectați de ADHD între 3% și 5% dintre copii de vârstă școlară, iar între aceștia predomină băieții (Iancu, 2007). Totuși, realitatea din școli ne oferă indicii pentru a avansa ipoteza că numărul copiilor/adolescenților afectați de ADHD este mult mai mare, mulți dintre aceștia nefiind diagnosticați ca atare, ci fiind încadrați în categoria copiilor sau a adolescenților cu tulburări de comportament (conduită violentă), dificultăți de învățare (deficiențe intelectuale) sau care prezintă eșec școlar.

În cadrul DSM-IV sunt descrise trei tipuri de ADHD: tipul predominant neatent (minim șase simptome din categoria neatenției, care persistă cel puțin 6 luni, dar fără simptome de hiperactivitate sau cu astfel de simptome manifestate rar și cu intensitate redusă), tipul predominant hiperactiv/impulsiv (minim șase simptome din categoria hiperactivității și impulsivității, care persistă cel puțin 6 luni, dar fără simptome de neatenție sau cu astfel de simptome manifestate rar și cu intensitate redusă) și tipul combinat (minim șase simptome din cele două categorii, care persistă cel puțin 6 luni, la un nivel care indică o adaptare deficitară și incompatibilă cu nivelul de dezvoltare).

Cercetările au indicat faptul că în România sunt afectați de ADHD între 3% și 5% dintre copii de vârstă școlară, iar între aceștia predomină băieții (Iancu, 2007). Totuși, realitatea din școli ne oferă indicii pentru a avansa ipoteza că numărul copiilor/adolescenților afectați de ADHD este mult mai mare, mulți dintre aceștia nefiind diagnosticați ca atare, ci fiind încadrați în categoria copiilor sau a adolescenților cu tulburări de comportament (conduită violentă), dificultăți de învățare (deficiențe intelectuale) sau care prezintă eșec școlar.

Copiii și adolescenții cu ADHD au dificultăți la nivel de:

- a) **Comportament** - majoritatea problemelor comportamentale ale copiilor și adolescenților diagnosticați cu ADHD sunt legate de impulsivitate și distractibilitate. Acești copii sunt „neobosiți” și nu pot sta într-un loc nici pentru o perioadă scurtă de timp. Uneori vorbesc mult și au dificultăți în amânarea recompensei. Își asumă multe riscuri, și ca atare sunt mai predispuși spre a face accidente sau a fi victime ale accidentelor.
- b) **Relații sociale** - în privința relațiilor sociale, copiii și adolescenții cu ADHD au dificultăți în a-și face prieteni și în a respecta regulile sociale. Nu respectă limitele impuse de ceilalți și tind să nu răspundă la cererile care le sunt adresate. De asemenea, le este greu să respecte sentimentele, drepturile și proprietatea sau obiectele care aparțin celorlalți. Sunt deseori agresivi, dominanți ceea ce îi face să fie neagreați printre colegi. Nu interiorizează regulile de conduită socială. Copiii cu ADHD nu respectă regulile jocurilor și au dificultăți în a-și aștepta rândul la joc – nu sunt preferați parteneri de joacă.
- c) **Funcționare cognitivă** - persoanelor cu ADHD le este dificil să se concentreze și au un deficit în ce privește memoria de scurtă durată. Se constată de asemenea lipsa abilităților de a anticipa consecințele acțiunilor.

Stilul de învățare și instrucția care se bazează pe modalitatea senzorială tactil –kinestezică și, respectiv, pe cea vizuală au eficiența cea mai mare. De multe ori, ADHD este însoțită de tulburări de învățare sau de tulburări de vorbire.

- d) **Funcționare emoțională** - în primul rând, apare lipsa controlului impulsivității. Emoțiile tind să fie extrem de fluctuante – trecând rapid de la o stare de deprimare la una de exaltare și invers. De

asemenea, pot fi prietenoși sau foarte ostili. Au o toleranță redusă la frustrare și pot manifesta „crize de nervi”.

Datorită dificultăților de relaționare sau asocierii tulburării ADHD cu stări depresive, pot avea o imagine de sine negativă.

- e) Funcționare fizică:** toleranța mare la durere combinată cu asumarea unor riscuri extreme pot constitui un pericol pentru integritatea la nivel fizic - câteva exemple ar fi: rănirile datorită loviturilor, efectele abuzului de substanțe etc.

De asemenea, persoanele cu ADHD pot fi alergice la diferite alimente.

Aceste dificultăți trebuie văzute și prin prisma prezenței unor alte tulburări asociate cu ADHD, cum ar fi: depresia, anxietatea, tulburările de învățare etc.

Cu scopul unei descrieri cât mai exacte a conduitei copiilor cu ADHD și al facilitării punerii diagnosticului vor fi prezentate ca atare criteriile DSM:

Neatenția:

(a) deseori nu acordă atenție detaliilor sau greșește din neglijență la teme, la muncă sau în alte activități;

(b) îi este adesea dificil să se concentreze la sarcinile de lucru sau la joacă;

(c) în mod frecvent pare că nu ascultă când i se vorbește direct;

(d) adesea nu urmărește instrucțiunile și nu își termină temele, treburile casnice sau alte obligații;

(e) are des dificultăți în a-și organiza sarcinile și activitățile;

(f) frecvent evită, îi displace sau are rețineri să se implice în sarcini ce necesită un efort mental susținut (cum ar fi activitățile școlare sau temele);

(g) pierde adeseori materialele necesare unor sarcini sau activități (de exemplu jucării, teme, creioane, cărți sau unelte);

(h) atenția îi este distrasă frecvent și foarte ușor de stimuli externi;

(i) este adesea uituc în ceea ce privește activitățile cotidiene.

Hiperactivitatea:

(a) își mișcă frecvent mâinile/picioarele sau se foiește pe scaun;

(b) se ridică adesea de pe scaun în clasă sau în alte situații în care trebuie să stea așezat;

(c) adeseori aleargă sau se cațără în situații în care acest lucru nu este adecvat (la adolescenți și adulți se poate limita la sentimente subiective de agitație);

(d) are des dificultăți în a se juca sau a participa la activități recreative în liniște;

(e) se află frecvent în continuă mișcare;

(f) adesea vorbește excesiv de mult.

Impulsivitatea:

(a) răspunde frecvent înainte ca întrebările să fie complet formulate;

(b) are des dificultăți în a-și aștepta rândul;

(c) îi întrerupe sau îi deranjează pe alții în mod frecvent (de exemplu întră în vorbă sau în jocuri).

Manifestări asemănătoare pot apărea și la copiii cu tulburări psihice, cu dificultăți de învățare și la cei cu deficiență mintală, ca urmare este importantă realizarea unui diagnostic diferențiat între ADHD și tulburările psihice/de învățare.

Pentru a pune diagnosticul de ADHD este esențial ca simptomele descrise în DSM să se manifeste înaintea vârstei de 7 ani a copilului, să poată fi observate în diferite situații – în familie, la grădiniță, la școală și în activitățile din timpul liber (Măgureanu, 2004), să nu poată fi explicate în cadrul unei alte tulburări pervazive de dezvoltare (PDD), a schizofreniei sau a oricărei alte psihoze ori asociate unei alte tulburări mentale (cum ar fi nevroza, anxietatea sau o tulburare de personalitate) și, de asemenea, trebuie să fie clară perturbarea funcționării sociale și școlare.

Cauzele apariției ADHD

Cercetările asupra apariției și menținerii sindromul de hiperactivitate și deficit de atenție au condus la concluzia că acesta are o cauzalitate multiplă. Au fost identificate cauze ce țin de factori neurologici, genetici, de malnutriție în primele faze ale copilăriei, naștere prematură (Dopfner et al, 2006), expunere la fumat sau alcool în etapa prenatală (Aronson et al., 1997; Milberger et al., 1998). Alte studii (Woodward et al., 1998) au arătat că abilitățile parentale reduse și ostilitatea în familie, dieta și somnul neadecvat constituie, de asemenea, factori de menținere a tulburărilor (Monastra, 2011).

Factorii relevanți/cu un impact semnificativ asupra declanșării ADHD sunt următorii:

- a) Factori neurologici;
- b) Factori ereditari;
- c) Nașterea prematură și traumatismele;
- d) Factorii de dietă.

Comorbiditate ADHD

Mulți copiii cu ADHD suferă și de alte boli care pot complica diagnosticul și tratamentul. Cele mai frecvente afecțiuni care pot coexista cu ADHD sunt:

- a) Tulburări specifice de dezvoltare a abilităților școlare;
- b) Tulburarea de tip opoziție – sfidare ;
- c) Tulburarea de conduită;
- d) Depresia;
- e) Ticurile - sindromul Tourette;
- f) Probleme de coordonare;
- g) Sindromul obsesiv – compulsiv;
- h) Tulburarea bipolară maniaco – depresivă;
- i) Tulburările afective și anxioase.

Intervenția multidimensională în ADHD

Tratamentul trebuie individualizat pentru fiecare pacient, medicii specialiști care pot pune diagnosticul de ADHD sau aplică tratamentul medicamentos sunt: medicul de familie, pediatrul, psihiatrul, neurologul.

Specialiștii care pot acorda servicii de psihoterapie, consiliere psihologică, training cognitiv-comportamental (modificarea comportamentului și managementul contingențelor la clasă, trainingul părinților etc.) și, mai ales, combinația dintre medicația psihostimulentă și modificările cognitiv-comportamentale sunt cele mai eficiente intervenții terapeutice utilizate în prezent la copiii cu ADHD sunt următorii: psihologul - care frecvent poate pune diagnosticul de ADHD, psihoterapeutul comportamental, specialistul în consiliere psihologică.

Abordarea psihologică include:

Tehnicile cognitiv-comportamentale pentru ADHD includ: trainingul auto-instrucțional, auto-monitorizarea, strategiile de rezolvare a problemelor, auto-evaluările și auto-întăririle (Pelham et al., 1988 apud Ellis și Bernard, 2007, p.297-298).

1. Rezolvarea de probleme sociale

Ca metodă de abordare a acestui aspect, este recomandată rezolvarea de probleme în care copilul:

- este învățat să-și identifice problema;
- să genereze cât mai multe soluții alternative fără a le evalua;
- să analizeze fiecare alternativă și să-i identifice posibilele consecințe negative și pozitive;
- să selecteze o alternativă și să o aplice;
- să evalueze rezultatul alternativei alese.

2. Trainingul auto-instrucțional

Acest tip de training, dezvoltat de Meichenbaum și Goodman (1971), a fost recomandat ca metodă de a învăța copiii cu ADHD să-și ofere auto-instrucțiuni pentru a-și controla comportamentul. Astfel, psihologul învață copilul o serie de auto-verbalizări (comportament verbal) pentru ca acestea să fie ulterior internalizate și să-i ghideze comportamentul non-verbal.

3. Auto-monitorizarea

Tehnica auto-monitorizării este utilizată pentru o gamă largă de probleme (incluzând depresia, izbucnirile de furie, mâncatul compulsiv și ADHD).

4. Auto-evaluările și auto-întăririle

O problemă adițională în cazul copiilor cu ADHD este lipsa evaluării proprii performanțe, aceștia ignorând feedback-ul oferit de alții și, mai mult, putând să nu își recunoască/afirme propria performanță, în raport cu alți copii fără acest diagnostic.

De asemenea alți autori susțin o abordare psihopedagogică în care părinții și cadrele didactice acționează în parteneriat, fiecare având sarcini distincte, dar care concură la realizarea obiectivului final – reducerea simptomelor de ADHD ale copilului și creșterea adaptării sale școlare și sociale.

Purcia (2009) experimentează și promovează un program specific pentru părinți și cadre didactice, care are la bază principiile fundamentale ale concepției cognitiv-comportamentale și ale cărui coordonate le vom prezenta succint:

- a) Direcții în consiliere părinților;
- b) Direcții în consilierea cadrelor didactice.

Concluzii:

ADHD este recunoscută drept o tulburare psihiatrică iar simptomele sale sunt descrise în DSM, identificarea sa poate fi realizată de educatoare, învățătoare sau alte cadre didactice, care îndrumă părinții către, psihologul consilier educațional/școlar/ psihoterapeut, ce pune un diagnostic preliminar și trimite pentru investigații aprofundate la un consult de specialitate.

De asemenea este important de reținut faptul că atât diagnosticul final de ADHD, cât și medicația sunt date de medicul de neuropsihiatrie infantilă pe baza unei analize minuțioase și a informațiilor provenite din surse multiple.

Este necesar pe lângă informațiile oferite de ghidurile clinice pentru asistarea și tratamentul copiilor cu ADHD, și rolul îmbinării tehnicilor într-un program multi-modal de intervenție care să aibă în vedere nu doar reducerea simptomelor, ci și învățarea unor abilități de către copil și părinți, precum și importanța medicației (AACAP, 1997; Greenhill *et al.*, 1999; Spencer *et al.*, 1996; Taylor *et al.*, 1998).

În viața de zi cu zi pot exista confuzii între un copil energic și neastâmpărat și unul ce suferă de ADHD, însă pentru specialiști distincția este evidentă.

Copilul neastâmpărat manifestă conduite disfuncționale doar în anumite contexte/cu anumite persoane, în restul timpului se comportă normal, iar tulburările trec fără intervenția unui specialist odată cu înaintarea în vârstă.

Copilul cu ADHD are o conduită afectată profund (cu impact asupra reușitelor în toate activitățile de acasă, de la școală și din mediul covârșnicilor), indiferent de context și persoana cu care interacționează, iar în lipsa intervenției de specialitate tulburarea se agravează odată cu trecerea anilor.

Bibliografie:

1. M. Döpfner, S. Schürmann, G. Lehmkuhl – Copilul hiperactiv și încăpățânat, Editura ASCR, Cluj-Napoca, 2004.
2. M. Döpfner, S. Schürmann, I. Frölich – Program terapeutic pentru copii cu probleme comportamentale de tip hiperchinetice și opozante, Editura RTS, Cluj-Napoca 2006.
3. Dr. C. Green, DR. K. Chee – Să înțelegem ADHD – Deficitul de atenție însoțit de

tulburare hiperkinetică, Editura Aramis, București 2009.

4. Dr. C. Green, DR. K. Chee – Să înțelegem ADHD – Deficitul de atenție însoțit de tulburare hiperkinetică, Editura Aramis, București 2009.

5. Green, CH., Chee, K.T. Să înțelegem ADHD - deficientul de atenție însoțit de tulburarea hiperkinetică, Editura Aramis, București, 2009

Colaborare gradiniță- familie în corectarea tulburărilor de vorbire la preșcolari

Profesor psihopedagog Boescu Nicoleta

Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alba Iulia

O greșeală de limbă nu este numai o încălcare a oricăreia dintre regulile prescrise de gândirea logică, de simțul literar, de civilizație în raporturile sociale. O formulare incorectă, confuză, improprie sau trivială este o abatere de la norma limbii literare, tot atât, dacă nu mai mult, decât o greșeală de acord sau o formă coruptă de limbă.

Limbajul joacă un rol deosebit de important în structura vieții psihice. Datorită lui, toate procesele psihice capătă sens. Mai mult, problemele de limbaj determină dezordine sau disfuncții la nivelul personalității.

Vârsta preșcolară este cu precădere cea la care se sesizează o mare parte a tulburărilor de limbaj. Un procent de 15-20% dintre copiii care frecventează grădinița prezintă tulburări de limbaj. Acestea sunt inițial dislalii fiziologice, trecând apoi, pe măsură ce copiii cresc și nu sunt corecți, în forme patologice. În afară de dislaliile specifice vârstei, în grădinița de masă identificăm și alte cazuri de tulburări de limbaj. Sunt copiii care prezintă retard în dezvoltarea vorbirii, hipoacuzie, dizabilități mentale, autism, etc.

Astfel că, apare ca imperativ necesar introducerea programelor terapeutic-recuperatorii pentru tulburările de limbaj, printr-o depistare precoce în cadrul structurii curriculare moderne.

Tulburările de pronunție: dislalie, dizartrie, rinolalie.

Terapia tulburărilor de limbaj este o propunere de cadru metodologic și o însumare de programe corespunzând principalelor dezordine de limbaj. Grădinița este un loc ideal pentru terapie deoarece logopedul și educatoarea pot lucra în echipă, educatoarea putând relua exercițiile indicate de logoped de câte ori este necesar.

Iată câteva din atribuțiile logopedului:

- **depistarea și diagnosticarea copiilor**

Prima vizită la logoped constă în testarea copilului, ca acesta să depisteze problema. După o primă constatare a tulburărilor de limbaj, copiii logopați sunt programați pentru terapia logopedică. Primul moment al terapiei tulburărilor de limbaj îl constituie examinarea complexă a celui depistat.

- **elaborarea și aplicarea programelor de recuperare și terapia logopedică în funcție de diagnostic.**

Stabilirea diagnosticului și supervizarea activităților de terapie cognitivă, ludoterapii, terapia psihomotricității și abilitatea normală. Durata procesului de recuperare depinde de mai mulți factori: nivelul dezvoltării intelectuale, vârsta, implicarea activă a părinților în procesul logopedic, gradul de implicare a copilului, realizarea terapiei, reluarea exercițiilor indicate de logoped de către educatoare.

Există un program anumit de recuperare pentru fiecare tulburare în parte, exemplu pentru dislalie:

a. Gimnastica generală: rotirea brațelor (moara de vânt), aplecarea capului (bing-bang, tic-tac), aplaudatul, imitarea spălatului mâinilor, închiderea și deschiderea pumnului, arătarea fiecărui deget în parte.

b) Gimnastica fonoarticulatorie: facial, lingual, mandibulară, velopalatină, labială.

1. Limba cu vârful cât mai ascutit se sprijină la baza incisivilor inferiori, pe alveole.

2. Facială și linguală: deschiderea și închiderea gurii, umflarea obrazilor, rictusul și ținutarea buzelor (sau zâmbetul și pupicul mamei). Limba se ridică sus-jos în spatele incisivilor, limba lătită și ascuțită, limba se proiectează și apoi se retrage puternic în fundul gurii.

c) Gimnastica respiratorie: stingerea lumânării, umflarea balonului, suflarea în vasul cu apă (valurile), suflarea cu diferite instrumente muzicale, spune cum face (sarpele: “sss...”, gâscanul, chemarea pisicii: “piss-piss”, fusul: “sfrrr-sfrrr”).

d) Educarea auzului: repetă după mine: “sss..., psss...”, ghici cine te strigă: Sandu, Sanda, Stela, Simona, Simon.

e) Emiterea sunetului:

- demonstrația articulatorie: în fața oglinzii (logopedice), profesorul demonstrează copilului care este poziția corectă a organelor articulatorii participante la elaborarea sunetului “S”

- limbă, buze, dinți, maxilare; se folosesc palatograme, iar arătătorul mâinii drepte va fi îndreptat în jos, indicând locul de articulare a semnului “S”

- limba cu vârful cât mai ascutit se sprijină la baza incisivilor inferiori pe alveole. După ce copilul a urmărit atent demonstrația logopedului, el repetă singur în fața oglinzii toate mișcările articulatorii, până ajunge la fixarea lor kinestezic-tactilă. În fața oglinzii, logopedul pronunță sunetul în șoaptă, copilul repetă după el, iar în final copilul pronunță după modelul oferit (șoptit tare în fața oglinzii).

b. Exerciții (articulatoriu, fonatoriu, ortofonic): elaborarea sunetului se obține prin efectuarea unui mare număr de exerciții fonoarticulatorii. Exerciții onomatopice: “sss..., jsss...”, “pis-pissss...”

Pentru acest exercițiu se folosesc: oglinda logopedică, profile de pronunțare, scheme, palatograma, etc.

Comparația (sonoră, grafică, sonoră + grafică): prin raportarea copilului, în primul rând la el însuși și apoi la cel din preajmă - logoped, care îi oferă modulele de pronunțare, adulții, colegii, etc - raportare care presupune mult tact, copilului i se potentează dorința de autodepășire.

Derivata sunetului – sunetele afectate pot deriva din sunete ce sunt corect emise și care se aseamănă cu ele prin execuția lor motrică -kinestezică ca și prin forma lor acustică: “s” poate deriva din “t”.

f) Consolidarea sunetului:

Exercițiul (sunetul emis cu ajutorul onomatopeelor se consolidează prin asociere):

- silabe directe: sa, se, si, so, su;

- silabe indirecte: as, es, os, ies, is;

- silabe intermediare: asa, ese, isi, oso, usu;

- logatom: sas, ses, sis, sos, sus;

- grupe consonantice: stra, stre, stru, stro.

Logopedul, în colaborare cu educatoarea poate desfășura activități de prevenire menite să ajute la eradicarea dislaliilor fiziologice. Acestea sunt centrate pe jocuri de stimulare a motricității generale și a motricității fonoarticulatorii, pe exerciții respiratorii, exerciții de relaxare și de stimulare a auzului fonematic. Un rol important în activitatea de prevenire o au informarea corectă a familiei și implicarea acestora în terapie.

Recomandări pentru părinți

Vom reuși să îi ajutăm pe copii dacă identificăm tulburările de limbaj cât mai devreme și dacă folosim metodele adecvate specificului dificultății. Nu trebuie să amânați rezolvarea problemelor în speranța că acestea se vor rezolva de la sine pe măsură ce copilul crește. Riscăm agravarea acestora și efortul pentru recuperare va fi mult mai mare.

Va fi consultat un logoped pentru examinarea copilului, pentru a stabili obiectivele și metodele cele mai adecvate de corectare. Se va începe cu stabilirea cauzelor care au provocat dificultatea de vorbire și se va urmări înlăturarea lor.

În funcție de specificul dificultății se adoptă atât atitudini cât și metode diferite. Pentru corectarea tulburărilor de pronunțare este necesară conștientizarea și dezvoltarea autocontrolului, pe când în bălbâială tocmai acest lucru este contraindicat.

Trebuie să fie cunoscute care sunt etapele în dezvoltarea vorbirii copilului pentru a avea criterii de observare și evaluare. Depășirea tulburărilor de limbaj depinde de părinți, educatori, logoped. Prin

colaborare, direcționarea eforturilor spre aceleași obiective și adoptarea unei atitudini comune, copilul va beneficia de un ajutor eficient și va înregistra progrese.

Fiecare copil este unic și modul lui de a reacționa la probleme, ritmul său și stilul de a învăța sunt diferite. Niciodată nu trebuie să se manifeste iritarea sau nerăbdarea față de nereușitele copilului. Orientați dezvoltarea lui într-o manieră pozitivă și procedați cu răbdare. Numai înțelegând care sunt nevoile sale vom reuși să aflăm calea potrivită pentru a-l ajuta.

La ce vârstă se pune problema corectării tulburărilor de vorbire

În general, copiii încep rostirea clară a cuvintelor de la vârsta de un an, iar de la doi ani, formularea propozițiilor. Dacă sesizați anumite probleme, nu ezitați să cereți sfatul unui logoped. El vă va spune **dacă** este cazul să începeți un program terapeutic și care este acesta.

BIBLIOGRAFIE:

1. Verza, E, Dislalia și terapia ei, E.D.P. Buc. 1993
2. Vrăsmaș. E, Mușu, i., Stănică, C., Terapia tulburărilor de limbaj, E.D.P. Buc. 1997
3. www.didactic.ro

Probă pentru evaluarea achizițiilor limbajului lexico-grafic

Prof. Cristina Radu
Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Alba Iulia

Proba pe care o propun pentru evaluarea achizițiilor limbajului lexico-grafic vizează următoarele domenii:

1. Probă de aliterare:

Se prezintă elevului un cuvânt bi- sau trisilabic și i se solicită să spună cât mai multe cuvinte care încep cu prima silabă a cuvântului. Se oferă jetoane cu silabele cuvântului-model, pentru sprijin. Timp alocat: 1 minut. Exemplu: **ca** - nă.

2. Probă de identificare de rime:

Se prezintă elevului un cuvânt bi- sau trisilabic și i se cere să spună cât mai multe cuvinte terminate în aceleași sunete (silabe). Se oferă jetoane cu silabele cuvântului-model, pentru sprijin. Timp alocat: 1 minut. Exemplu: ca – **să**.

3. Probă de productivitate verbală: Se cere elevului să spună cât mai multe cuvinte, aleator, timp de 1 minut.

4. Probă de dictare de litere și cifre: Se solicită elevului să scrie litere și numere din concentrul 0 - 100, după dictare.

5. Probă de ordonare logică: I se cere copilului să ordoneze logic cuvinte aranjate aleator, pentru a forma o propoziție cu sens, formată din 5 – 7 cuvinte.

6. Probă de transcriere: Se transcrie propoziția formată din cuvintele de la proba 5.

7. Probă de formare de cuvinte: Se prezintă o înșiruire de silabe/grupuri de litere, pe jetoane, și se solicită copilului să formeze cuvinte punând alături oricare dintre grupurile de litere de pe jetoane. Timp alocat: 1 minut.

8. *Probă de completare de propoziții lacunare:* I se oferă copilului propoziții lacunare, cu câte un cuvânt lipsă, pe care le va completa cu cuvinte compatibile semantic.
9. *Probă de segregare de cuvinte:* Se cere elevului să reconstituie o propoziție prin separarea cuvintelor.
10. *Probă de autodictare:* Elevul este solicitat să scrie cum a petrecut ziua anterioară.

Înregistrarea rezultatelor evaluării se face după modelul *Fișei de evaluare a dificultăților grafice* (Vrășmaș și Stănică, 1997) și prin consemnarea de observații asupra modului de realizare a sarcinilor și constă în completarea unei fișe de notare în care se punctează toate tipurile de dificultăți constatate:

- **deformări la nivelul literei** – lizibilitate:
 - o 1. formă, mărime, proporție, distanță, contopiri ale literelor;
- **deformări în scrierea cuvintelor:**
 - o 2. omisiuni de litere;
 - o 3. omisiuni de silabe;
 - o 4. confuzii de litere tipice (f/v, c/g, t/d, p/b etc.) și atipice;
 - o 5. inversiuni de silabe;
 - o 6. adăugiri de litere;
 - o 7. substituiri de litere;
- **deformări în scrierea propoziției și a frazei:**
 - o 8. lipsa majusculei;
 - o 9. omisiuni de cuvinte;
 - o 10. contopiri de cuvinte;
 - o 11. agramatisme atipice;
 - o 12. semne de punctuație;
 - o 13. scrierea diftongilor, triftongilor, a grupurilor consonantice;
 - o 14. grupurile de litere: ce/ci, che/chi, ge/gi, ghe/ghi;
 - o 15. articulări;
 - o 16. conjugări;
 - o 17. erori socio-lingvistice (de context cultural);
 - o 18. vocabular deficitar în scris (calitate și cantitate);
 - o 19. inversiuni de cuvinte;
- **pagina:**
 - o 20. proasta organizare a paginii, rânduri coborâtoare, suite, frânge, alineat, îngrămădiri, titlu, așezarea în pagină etc.;
- **alte criterii:**
 - o 21. scrisul în oglindă;
- **cifre și numere:**
 - o 22. scrierea cifrelor și numerelor.

Punctajul total determină încadrarea în categoria unei tulburări ușoare, medii sau severe, care necesită intervenție complexă și terapie adecvată.

În continuare va fi prezentată proba propriu-zisă, așa cum poate fi utilizată în practică.

Probă de evaluare a limbajului

1. Denumeste cât mai multe cuvinte care încep cu silaba “ca”, precum în exemplu: ca – nă. (1 minut). Scrie câte cuvinte ai denumit: ____
2. Denumeste cât mai multe cuvinte care se termină în silaba “să”, precum în exemplu: ca – să. (1 minut) Scrie câte cuvinte ai denumit: ____
3. Spune cât mai multe cuvinte, la întâmplare. (1 minut). Scrie câte cuvinte ai spus: ____
4. Scrie după dictare:

-

5. Ordonează cuvintele de pe jetoane pentru a forma o propoziție, numerotând ordinea cuvintelor:
meu, dă, din, vesel, Câinele, coadă.
 6. Scrie propoziția formulată la exercițiul 5.

 7. Formează cât mai multe cuvinte cu ajutorul grupurilor de litere de pe jetoane (lu, ca, me, re, nu, se, de, la, ci, ge, oa). Exemplu: *oa – se.* (1 minut). Scrie câte cuvinte ai găsit: _____
 8. Completează spațiile libere din text cu cuvinte potrivite:
În clasă, copiii **Doamna** îi privea în liniște.
Cling – cling! A sunat **Copiii au ieșit în** .
 9. Separă cuvintele astfel încât să formezi o propoziție, precum în exemplu.
Exemplu: Pasărea|cântă|la|fereastră.
Motanultorceafericitsubsobă.
 10. Scrie cum ți-ai petrecut ziua de ieri.

.....
 ...

 ...

 ...

 ...

 ...

Îți mulțumesc! 😊 Te-ai descurcat grozav!

BIBLIOGRAFIE:

Radu, C. -*Lucrare metodico-științifică pentru obținerea gradului didactic I – Program psihopedagogic de dezvoltare a scris-cititului la elevii cu dizabilități intelectuale*, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Cluj-Napoca, 2020

Importanța artelor vizuale în educația specială

Prof. Delia Țălnar
Școala Gimnazială Specială Aiud

Cu ceva vreme în urmă, Pablo Picasso a spus: „Arta spală din suflet praful vieții de zi cu zi”. Cuvintele acestea probabil se potrivesc pentru foarte multă lume, dar parcă au fost scrise în mod particular pentru adulții de la școala specială. Lucrez de trei ani cu aceștia și mi se pare fascinant modul în care se transformă, zi de zi, în timpul orelor de arte vizuale. Cei mai mulți dintre ei vin la școală fără să cunoască numele culorilor, deși probabil pare incredibil, ținând cont de vârstele lor destul de înaintate. Prima reacție pe care o au în fața pensulei și acuarelelor este de respingere, motivând fie că nu sunt în stare să lucreze cu așa ceva, fie de-a dreptul că nu doresc pentru că li se pare ori prea greu, ori prea copilăresc. Treptat-treptat, însă, reținerea dispare cu totul, lăsând loc bucuriei de-a se lăsa în voia culorilor. Ba chiar pot să-i fac mai atenți și responsabili în timpul celorlalte materii, promițându-le că la ora de arte le voi pregăti ceva special.

E mult mai complicat să dezvolt gustul pentru frumos la adulți, decât la copii. Ei vin deja încărcăți din mediul familial cu o înclinație spre kitsch, de care dascălii îi pot dezvăța foarte greu. Dar nu este imposibil, iar „mâzgălelile” inițiale lasă loc unor lucrări capabile, dacă nu să emoționeze, măcar să transmită un mesaj.

Dascălilor care lucrează cu elevi adulți în învățământul special le revine și sarcina de a modela caracterul acestora. De multe ori, am remarcat că le este mai ușor să vorbească despre ei prin intermediul desenelor, transmițând uneori bucurii, alteori tristeți, uneori speranțe de viitor, de cele mai multe ori regrete. Pentru că Picasso avea dreptate: „Arta spală din suflet praful vieții de zi cu zi”.

Proiect de lecție

Data

Clasa-a III-a

Disciplina- Educație plastică

Tema- *Pictorul Nicolae Grigorescu*

Tipul lecției- dobândire de priceperi și deprinderi

Competențe generale- explorarea de mesaje exprimate în limbaj vizual într-o diversitate de contexte;
-realizarea de creații estetice folosind materiale și tehnici adecvate.

Competențe specifice-recunoașterea unor mesaje comunicate prin imagini;
-manifestarea receptivității față de mesajele exprimate prin limbaj vizual;
-valorificarea elementelor de limbaj plastic în compoziții tematice.

Obiective operaționale: O1-să participe la exerciții de observare în spațiul înconjurător și în compoziții plastice a culorilor calde și reci;

O2- să recunoască lucrări semnate de Nicolae Grigorescu;

O3- să realizeze compoziții inspirându-se din tablourile lui Grigorescu;

O4-să obțină tonuri și nuanțe diverse;

O5- să analizeze critic și autocritic lucrările realizate.

Metode- exercițiul, conversația, explicația, munca independentă, observația sistematică, turul galeriei

Mijloace de învățământ- foi de bloc de desen, acuarele, pensule, reproducerea tabloului *Flori* de Nicolae Grigorescu

Resurse bibliografice- Album *Grigorescu*, autor text Iulia Iliescu, Monitorul Oficial, București, 2019

Locul desfășurării -sala de clasă

Secvențele lecției	Conținutul instructiv educativ	Strategii educaționale	Timp alocat	Evaluare
1.Moment organizatoric	Se vor pregăti materialele necesare lecției.	-acuarele, pensule, foi de bloc, pahare pt apă	3 minute	
2.Evaluarea cunoștințelor anterioare	Tema orei anterioare a fost <i>Culori calde și culori reci</i> . Vor fi identificate culorile calde și reci din mediul înconjurător, se vor purta discuții despre senzațiile pe care le dau fiecare dintre aceste culori, despre sentimentele pe care le pot trezi.	-conversația -steaua culorilor	7 minute	-evaluare orală
3.Captarea atenției	Prezint câteva reproduceri după tablouri celebre ale lui Grigorescu: <i>Santinela, Roșiorul, Atacul de la Smârdan</i> . Le amintesc că le-au mai văzut la ora de lectură, atunci când am vorbit despre poeziile legate de Războiul pentru Independență. Le cer să-și amintească numele pictorului și implicarea lui în acest război.	-conversația	5 minute	-apreciere verbală
4.Anunțarea temei plastice și a obiectivelor Predarea noilor conținuturi	Elevii deschid manualele la lecția <i>Pictorul Nicolae Grigorescu</i> . Se intuiește autoportretul pictorului și tablourile prezentate: <i>Țărancă voioasă, Pescăriță în Granville, Țărancă din Muscel</i> . Sunt valorificate elementele de limbaj specific artelor vizuale, identificându-se culorile calde și reci, nuanțe, tonuri, tușe de pensulă. Voi vorbi elevilor despre viața și opera celui mai mare pictor român, insistând asupra copilăriei sale. Se va prezenta albumul <i>Grigorescu</i> , cu celebrele lucrări <i>Păstoriță, Ciobănaș cu turma, Car cu boi, Portretul Mariei Nacu, Pe gânduri, Rodica</i> etc. La final, este prezentat tabloul <i>Flori</i> . Voi explica modul de lucru, demonstrând model încadrarea pe foaie, trasarea vazei, poziția florilor etc.. Elevii vor lucra sub îndrumarea mea.	-observarea sistematică -exercițiul -album de artă -tabloul <i>Flori</i> -demonstrația -munca independentă	25 minute	
5.Analiza 6.Aprecieri	Se va face turul galeriei. Elevii vor analiza lucrările realizate: încadrarea corectă pe foaia de desen, respectarea temei plastice, expresivitatea plastică, sesizarea tonurilor și nuanțelor, note de originalitate, folosirea elementelor de limbaj plastic Voi face aprecieri generale și individuale, însoțite de calificative pentru cele mai reușite lucrări.	-turul galeriei -explicația	7 Minute 3 minute	-evaluare reciprocă autoevaluare

Integrarea socială a copiilor cu TSA

Prof. Sevestrean Gabriela
Liceul Tehnologic „Timotei Cipariu” Blaj

Persoanele cu autism sunt ca fluturii, procesul de metamorfoză, fie el lent sau rapid, nu le alterează frumusețea. Ei nu sunt restricționați, zboară ușor, liber. Ei sunt diferiți de ceilalți, au propriul zbor.

Pentru a marca Ziua Mondială de conștientizare a Autismului, cadrele didactice și elevii de la învățământul special din cadrul Liceului Tehnologic „Timotei Cipariu” Blaj, în perioada 27 martie- 4 aprilie 2023 au desfășurat o serie de activități cu scopul formării unei atitudini corecte și deschise față de persoanele cu autism. Proiectul s-a desfășurat în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Alba, Școala Gimnazială „Simion Bărnuțiu” Tiur- Blaj și Serviciul de Ajutor Maltez, filiala Blaj și Școala Gimnazială „Ioan Maiorescu” Bucerdea Grânoasă

Activități derulate în cadrul proiectului „**SURÂSUL ALBASTRU**”, care s-a desfășurat ca parte integrantă a proiectului județean „Săptămâna de conștientizare a autismului”

Nr. Crt.	Denumirea activității/ activități	Data / locul desfășurării	Resurse		Responsabili
			Umane	materiale	
1.	Workshop- „Provocarea de a fi părinte a unui copil cu CES”	28 martie 2023 Școala Gimnazială „Simion Bărnuțiu” Tiur- Blaj	- elevi voluntari - elevi beneficiari -cadre didactice	Laptop cu conexiune la internet, aparat foto	Coordonatorii proiectului
2.	„ Surâsul albastru” - clasă de zumba cu toți participanții din proiect	30 martie 2023 Sala de sport a Liceului Tehnologic „Timotei Cipariu” Blaj	- elevi voluntari - elevi beneficiari -cadre didactice	Laptop cu conexiune la internet, aparat foto, echipament sport	Coordonatorii proiectului
3.	„ Viața cu autism “ – mărturiile mamelor copiilor cu autism despre cum decurge o	31 martie 2023 Liceul Tehnologic „	- mamele copiilor cu autism - elevi voluntari	Laptop cu conexiune la internet, aparat foto	Coordonatorii proiectului

	zi din viața lor alături de copii.	Timotei Cipariu "Blaj	- elevi - beneficiari - cadre didactice		
4.	„ Lumea poveștilor noastre” -realizarea unei broșuri prin intermediul căreia elevii cu TSA din școala noastră și din școala parteneră se prezintă	3 aprilie- 4 aprilie 2023 Liceul Tehnologic „ Timotei Cipariu” Blaj	- elevi - beneficiari - cadre didactice	Imprimantă color, aparat de înfoliat Cartoane, markere, lipici	Coordonatorii proiectului de la Liceul Tehnologic „ Timotei Cipariu” Blaj
5.	„ Împreună pentru educație” - afiș, poster, jocuri cu baloane albastre	31 martie- 2023 Liceul Tehnologic „ Timotei Cipariu” Blaj	- elevi - beneficiari - cadre didactice	Cartoane, markere, lipici, baloane	Coordonatorii proiectului
6.	„Primăvara prin ochi de copil” -atelierul vesel- realizarea unor lucrări plastice care să ilustreze în mod creativ lumea persoanelor cu TSA încheiat cu o expoziție	3- 4 aprilie 2023	- elevi voluntari - elevi beneficiari - cadre didactice	Chestionare de evaluare a activităților, impresii, opinii	Coordonatorii proiectului

Concluzia la care s-a ajuns în urma derulării proiectului „ Surâsul albastru” este că nu e suficient să faci cunoscut copilului prin dezbateri, prelegeri, că trebuie să-și accepte semenul indiferent de dizabilitatea lui sau mediul de proveniență, ci trăirile afective sunt cele care declanșează opțiunea și prin acestea acțiunea. Succesul a constat în deplasarea accentului de pe lămurirea verbală pe resortul afectiv.

Indicatori pentru activitățile propuse în anul școlar 2022- 2023:

Indicatori de realizare imediată	Indicatori de rezultat	Indicatori de impact
- cunoașterea mentalității părinților, profesorilor de la clasă referitoare la integrarea copiilor cu TSA; - dezvoltarea deprinderilor de socializare, de cooperare, de comunicare între elevii din școala de masă- copiii cu TSA- profesori; - înțelegerea, relaționarea, acceptarea copiilor cu TSA în diverse situații sociale; - cunoașterea particularităților diferitelor deficiențe;	- legarea unor relații de prietenie/colaborare între elevii cuprinși în programul de parteneriat-colegi-copii cu TSA; -conștientizarea egalității șanselor ; - realizarea diferitelor teme propuse, alături de copii cu TSA neintegrați; - cunoașterea valorilor morale și a unor modele de comportament social; - educarea dragostei, a devotamentului și spiritului civic, indiferent de naționalitate, cultură și educație;	- schimbarea mentalității în ceea ce privește copiii cu TSA; -integrarea/incluziunea copiilor cu TSA în școli normale, în grupuri de lucru, în cercuri de prieteni; - dezvoltarea deprinderilor de comunicare nonverbală;

Dincolo de aparență

Prof. învă. primar Pataki Ancuța

Liceul Tehnologic „Timotei Cipariu” Blaj

Numele meu este Patricia și sunt elevă în clasa Pregătitoare la Liceul Tehnologic *Timotei Cipariu* Blaj. Aș vrea să vă povestesc pe scurt cum am ajuns aici. Am început școala într-o clasă simultană din comuna în care locuiesc. Eram peste 20 de elevi aparținând claselor Pregătitoare și I. Fiind diagnosticată cu tulburare din spectrul autist nu reușeam să fac față cerințelor de învățare iar cei din jur nu îmi înțelegeau comportamentul și nevoile. Doamna învățătoare le-a recomandat părinților mei să mă transfere la învățământul special și așa am ajuns în luna decembrie 2022 să fac parte din clasa Pregătitoare specială a Liceului Tehnologic *Timotei Cipariu* Blaj.

Schimbarea rutinei am perceput-o ca pe o experiență ușor dureroasă, dar am încercat totuși, cu ajutor, să mă adaptez și să-mi formez noi obiceiuri și comportamente repetitive care mă fac să mă simt confortabil. M-am acomodat cu doamnele profesoare și treptat cu noii colegi de clasă, care acum îmi sunt prieteni.

În aparență sunt o fire timidă, stau retrasă în mulțime și nu comunic astfel că unele persoane cred că nu știu să vorbesc. Sunt serioasă, țin capul aplecat și parcă aș vrea să fiu nevăzută. Dar... dincolo de aparență, în mediul cunoscut deja al clasei sunt cu totul altă fetiță. Mă bucur de activitățile și jocurile cu colegii mei - particip cu entuziasm la ele. Zâmbesc des și sunt bucuroasă de fiecare dată când sunt lăudată pentru reușitele mele. Desenez frumos folosind deseori culori potrivite. Lucrez îngrijit și conștiincios fișele primite. Am caiete ordonate și scriu lizibil semne grafice. Apreciez mult cărțile și poveștile frumos ilustrate. Ascult cu atenție când doamna învățătoare ne citește povești și vizualizez scenele. Reușesc să descriu cu detalii o întreagă poveste pe baza ilustrațiilor și uneori mă identific cu personaje din poveste. Alteori, aleg să joc rolul unor personaje din jocurile simbolice pe care le desfășurăm; și îmi îndeplinesc bine rolul!

Învăț mult prin imitație, astfel că pot să îmi însușesc comportamente corecte și treptat le înlocuiesc pe cele incorecte sau specifice. Activitățile extracurriculare care mă scot „din zona mea de confort” mă ajută să dezvolt abilități esențiale sociale iar în viitor să mă adaptez mai ușor în societate.

Funcționez mai bine dacă ziua de școală este consecventă și previzibilă. De aceea, recapitulez ordinea desfășurării activităților iar la sfârșitul orelor mă asigur că ziua de mâine va fi la fel de frumoasă ca cea de azi, afirmând repetitiv: „Mâine mai vii iar aici!”

Povestea din spatele cuvintelor

Prof. înv. primar Pataki Ancuța

Liceul Tehnologic „Timotei Cipariu” Blaj

Eu sunt Maya, iar povestea mea începe în 20 ianuarie 2015. De curând am împlinit 8 ani și sunt elevă în clasa Pregătitoare la Liceul Tehnologic *Timotei Cipariu* Blaj. Sunt o fire veselă și curajoasă deși începutul nu a fost tocmai ușor. Înainte de a împlini 3 ani, am fost diagnosticată cu autism și am început terapia. La 2 ani și 10 luni am făcut primii pași singură, iar de atunci explorez continuu. Mama mea a fost cea care a luptat pentru a-mi însuși deprinderile de bază ale autonomiei personale, cu ajutorul cărora pot duce o viață socială.

Grădinița a fost prima mea experiență de socializare...fără părinți. Pentru mine a fost plăcut să cunosc locuri, obiecte și persoane noi, deși ceilalți nu îmi prea înțelegeau comportamentul și gesturile, fiind astfel marginalizată – am ajuns să frecventez grădinița doar o zi sau două pe săptămână. Cu toate acestea mi-am păstrat curiozitatea pentru „nou” iar acum în clasa Pregătitoare, am colegi care mă înțeleg, mă sprijină și mă apreciază. Socializez și comunic plăcut cu ei dar prefer totuși să lucrez singură la cele mai multe activități.

Acum, viața mea la școală este o bucurie. Iubesc poezia, muzica, dansul și cărțile.

Memorez cu ușurință cântece și poezii și le repet foarte des. Repet și ce aud în jurul meu: expresii, propoziții, povești și chiar fragmente de roluri din desene animate. De cele mai multe ori însă nu reușesc să aleg ce e bine să rețin și ce nu; dar când mi se explică cu răbdare de mai multe ori, pot înlocui expresiile nepotrivite cu propoziții frumoase.

Să vă povestesc acum despre dansul meu – mă rotesc în cerc, fără să amețesc sau să mă dezechilibrez - deși nu e ușor de înțeles, eu așa mă relaxez și mă conectez cu mesajul și povestea cântecelor.

Spuneam că iubesc și cărțile. Ele sunt pentru mine un izvor de cunoștințe, îmi deschid ușa spre viață, înțelegere și integrare. Le răsfoiesc cu plăcere, „citesc” imaginile - le descriu detaliat și asociez ceea ce știu deja cu ce văd nou. Datorită multelor întrebări pe care le pun despre imagini și nu numai, îmi îmbogățesc vocabularul și comunic tot mai eficient.

Știu deja și alfabetul (literele mari de tipar), astfel că reușesc să citesc cuvinte din două, trei silabe. De fapt, una din activitățile mele preferate este *Jocul literelor*, unde doamna învățătoare assemblează cuvinte din jetoane plastice, iar eu le citesc, le repet și apoi despart în silabe fiecare cuvânt.

Am învățat să număr până la 12 și îmi place să repet numărătoarea dar și scurte poezii și cântece despre numere.

Exersează și pictura – tehnici ca dactilopictura și amprentarea mă surprind. Am nevoie în permanență de ajutor, dar îmi plac toate culorile și rezultatele muncii cu ele. În curând se apropie Ziua internațională de conștientizare a autismului, astfel că am reușit să pictez un buchet de flori pentru expoziția albastră a școlii. În 2 aprilie este și ziua mea!

Luna martie, este a opta lună de când sunt la școală și mi-am însușit rutine importante pentru mine în fiecare zi. Nu mai plâng, să atenționez toată școala, nu mai țip și sunt voioasă. Știu că în fiecare zi de școală am diferite activități, pauză de masă, pauză de gustare iar la sfârșitul activităților vine mami după mine.

Sunt sigură că pe viitor voi face și alte progrese. Până atunci mă bucur de mediul meu școlar și de șansa de a învăța în el!

Aplicații ale terapiilor ocupaționale în educația specială

Prof. Deac Andreea
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alba Iulia

Terapia ocupațională se constituie într-o activitate care valorifică informații din domeniile anatomiei, fiziologiei, pedagogiei, psihologiei, sociologiei, antropologiei și, în general, cunostințele provenite de la

majoritatea științelor care studiază comportamentul uman, realizând astfel o sinteză informațională între cunoștințele provenite din diverse științe particulare.

Cercetările moderne au demonstrat că randamentul strategiilor de terapie ocupațională este cu atât mai mare cu cât se proiectează mai multe planuri de recuperare aplicabile în exteriorul unor instituții de diverse tipuri ; se preferă preponderent planuri de recuperare aplicabile chiar la domiciliul sau în comunitatea din care face parte subiectul.

Selecționarea și adaptarea echipamentului reclamă din partea terapeutului un efort substanțial de imaginație, în vederea proiectării unor mijloace și dispozitive adaptate nevoilor copilului.

Evaluarea programelor de terapie ocupațională este o acțiune necesară pentru a măsura eficiența intervenției procedurilor utilizate de terapeut. Frecvent, sunt folosite două forme de evaluare: evaluarea intermediară și evaluarea finală. Se urmăresc în principal următoarele aspecte :

- eficiența planului terapeutic ;
- necesitatea modificării/ameliorării planului de intervenție ;
- identificarea momentului când se poate întrerupe aplicarea planului de intervenție ;
- analiza rezultatelor procesului terapeutic în ansamblul său.

În terapia ocupațională modernă, pentru alegerea condițiilor de desfășurare a procesului de intervenție specialiștii trebuie să țină seama de specificul diagnosticului subiecților, caracteristicile spațiului în care se desfășoară activitățile terapeutice, tipul metodelor și mijloacelor folosite, componenta echipei de intervenție, structura procedurilor de evaluare, natura obiectivelor stabilite și coerența planului de intervenție.

În literatura românească de specialitate, E. Verza consideră că terapiile ocupaționale sunt variate, dar, pentru persoanele cu deficiențe, cele mai semnificative se referă la *ludoterapie, muzicoterapie, terapie prin dans și ergoterapie*. Popescu A., arată că terapia ocupațională propriu-zisă cuprinde: *artterapie, ludoterapia, meloterapia, biblioterapia, terapia recreațională, cultura fizică medicală*, ocupațiile ușoare ca *lutterapia* (procedee de modelare a lutului), *broderia* etc., ce implică afectivitate, simț estetic, beneficiu economic. De asemenea, el definește ergoterapia ca fiind terapia prin muncă remunerată și asigurată, pe cât posibil, pe bază de autofinanțare. În învățământ, mai ales în școlile profesionale, unde cointeresarea materială a elevilor lipsește, ergoterapia este înțeleasă în alt mod, accentul fiind pus pe o pregătire cât mai bună a cursanților în vederea integrării profesionale ulterioare, existând un alt mod de organizare a recompenselor acordate elevilor. Întregul ansamblu al domeniilor subsumate terapiei ocupaționale, care includ la rândul lor metode și procedee specifice, contribuie în final la realizarea unor obiective comune ce se referă la recuperarea, adaptarea și integrarea profesională a persoanelor bolnave sau cu diferite tipuri de deficiențe.

Majoritatea specialiștilor, atât din domeniul medical, cât și din cel educațional, consideră că principalele forme de ocupații ale ființei umane sunt: ***munca, jocul și activitățile de viață cotidiană***.

Activitățile de muncă includ toate formele de activități productive, indiferent dacă sunt recompensate sau nu. Prin specificul lor, contribuie la structurarea statutului și rolului persoanei în viața socială, determinând instalarea unui echilibru psihic, creșterea încrederii în sine și constientizarea valorizării sociale ca urmare a utilității rezultatului muncii în comunitatea din care face parte. Efectele pozitive ale activităților de muncă sunt vizibile și la persoanele cu diferite tipuri de dizabilități, unde procesul de recuperare a deficiențelor acestora trebuie să includă și activități de muncă și de profesionalizare, iar mai târziu, în cazul imposibilității integrării lor profesionale, este necesar să fie menținute în cadrul unor activități de ergoterapie.

Utilizarea jocului ca activitate organizată de terapie ocupațională a fost subliniată de numeroase cercetări, având efecte remarcabile în dezvoltarea senzorială, motrică, cognitivă și socială a copilului. Jocul, ca activitate, este constituit dintr-o gamă diversă de acțiuni și comportamente ludice specifice, care se desfășoară de la vârsta copilăriei până la bătrânețe, având un rol esențial în procesul de socializare a persoanei, în vederea integrării ei optime în societate.

Activitățile de viață cotidiană cuprind o gamă largă de acțiuni necesare în vederea adaptării persoanei la mediul său de viață. Acestea includ formarea de comportamente implicate în îngrijirea propriului corp, întreținerea spațiului de locuit, precum și folosirea serviciilor din comunitate, asigurându-se astfel realizarea sarcinilor curente ale existenței, indispensabile supraviețuirii individului.

Meloterapia

Meloterapia se încadrează în vasta arie a psihoterapiei prin artă. Valoarea terapeutică a muzicii rezultă din multiplele influențe pe care le are asupra psihicului uman datorită complexității fenomenului muzical.

Muzica dă posibilitatea de a exprima sentimente și idei cu ajutorul sunetelor combinate într-o manieră specifică, declanșând procese afective dintre cele mai variate și neașteptate, de la emoția muzicală, cu o gamă largă de manifestare (bucurie, trăire interioară, sentimentul armoniei, înălțare spirituală), până la descărcări explozive de exaltare colerică. Fiind cea mai complexă artă și fiind accesibilă tuturor oamenilor, muzica dispune de cel mai fin și penetrant limbaj artistic - *sunetul muzical* - ca element sonor fundamental cu care operează.

Principalele forme de organizare a activitatilor educational-terapeutice din sfera meloterapiei sunt:

a) cântecul are impactul cel mai puternic asupra dezvoltării proceselor psihice ale copilului; datorită accesibilității și conținutului variat, prin cântec se dezvoltă și vocea, auzul muzical, se formează deprinderea de a cânta individual sau în grup, se dezvoltă simțul ritmic și interesul pentru activitatea desfășurată ;

b) jocurile muzicale - sunt folosite cu precădere la copiii de vârstă mică, pentru dezvoltarea simțului ritmic; aceste jocuri au la bază ritmarea unor versuri prin bătăi din palme, marcarea ritmului cu ajutorul instrumentelor de percuție sau prin combinarea mișcărilor ritmice mână-picior; jocurile muzicale pot fi și jocuri desfășurate după o melodie cunoscută, jocuri de recunoaștere a unor cântece sau ritmuri melodice și jocuri bazate pe unele sarcini sau comenzi date de educator ;

c) jocurile muzicale-exercițiu - au scopul de a forma deprinderile elementare de percepere, recunoaștere și redare a calităților sunetului muzical; în această categorie sunt incluse exercițiile de reglare a echilibrului inspirație-expirație, flexibilizarea vocii prin emisia de sunete muzicale de durată și înălțimi diferite, pronunțarea corectă a silabelor din text etc. ;

d) jocurile cu text și cântec - îmbină într-o structură unitară atât melodia cu textul, cât și mișcarea corespunzătoare conținutului literar; comparativ cu celelalte tipuri de activități de tip muzical, jocurile cu cântec și text asigură într-o mai mare măsură coordonarea mișcărilor cu caracterul liniei melodice, favorizând înțelegerea legăturii dintre text și melodie; astfel, copiii sunt pregătiți pentru o activitate interpretativă mai complexă și le este satisfăcută nevoia de mișcare ;

e) audițiile muzicale - contribuie la formarea gustului artistic, a interesului pentru muzică, întărirea capacității de concentrare auditivă, instalarea unei stări de relaxare și confort psihic; pentru ca audiția să-și atingă obiectivele propuse, este necesar să se respecte anumite condiții: cântecele să fie accesibile, raportate la particularitățile vârstei, să fie interpretate vocal cât mai expresiv pentru a emoționa și să fie realizate artistic pentru a impresiona plăcut și pozitiv auditorul.

Pe baza receptivității analizatorului auditiv, prin intermediul muzicii se dezvoltă calitativ percepțiile și reprezentările. Pornind de la acestea, toate procesele psihice de cunoaștere urmează o evoluție favorabilă.

O terapie educațională adecvată și sistematică favorizează priceperea, recunoașterea și reproducerea cu ușurință a jocurilor muzicale și a cântecelor. Prin meloterapie, copiii își formează capacitatea de a analiza și diferenția din ce în ce mai exact sunetele muzicale, structurile ritmico-melodice, participând activ și conștient la interpretarea lor. Muzica trezește și întreține pe o durată mai mare de timp atenția copiilor, fie prin ritm sau linie melodică, fie prin armonie sau text, determinând emoții profunde, trăiri interioare puternice sau create spontan. Memoria se dezvoltă prin reflectarea experienței anterioare, prin fixarea, păstrarea, recunoașterea și reproducerea materialului sonor, a textului, a ideilor, a stărilor afective sau a mișcărilor asimilate. Prin reglarea echilibrului dintre inspirație și expirație, prin dezvoltarea auzului fonematic și prin coordonarea dintre respirație, pronunție, mișcare, activitățile de meloterapie au un rol foarte important și în dezvoltarea limbajului, a pronunției corecte a sunetelor și cuvintelor.

Meloterapia corespunde nevoii spontane de joc, mișcare și relaxare a copiilor; intervențiile educatorului pretind o foarte bună pregătire profesională, mult tact și cunoașterea particularităților fiecărui copil, astfel încât terapia educațională să fie cât mai eficientă.

Activități de expresie grafică și plastică

În ceea ce privește conținutul activităților de expresie grafică și plastică, acesta este bogat și cuprinde următoarele: modelajul, desenul, pictura, sculptura.

Prin intermediul lor se realizează multiple obiective, printre care amintim: asimilarea principalelor elemente de limbaj plastic care ajută copilul să se exprime, uneori mai repede și mai ușor decât prin comunicarea verbală. Prin intermediul reprezentărilor grafice și plastice, copilul își proiectează o parte dintre experiențele, trăirile și atitudinile sale, adesea inconștiente, toate acestea constituindu-se în informații utile înțelegerii unor aspecte ale conduitei sale, determinând și un efect de relaxare, de liniștire pentru copil, consecutiv executării unui desen sau a unui produs de modelaj.

Acest tip de terapie are o valoare formativă, conducând la apariția de situații de învățare valoroase care vor evidenția, pe lângă încărcătura estetică, și pe cea etică și socială a conținuturilor temelor plastice. Prin selecționarea, esențializarea și concretizarea acestora, prin subiecte aplicative adecvate temelor plastice, precum și prin activizarea elevilor, cresc valoarea și eficiența terapiei și a caracterului său compensator. De asemenea, prin această terapie se întregeste personalitatea copilului, se dezvoltă simțul estetic și se constientizează nevoia de frumos în viața și activitatea elevului.

Terapia cognitivă este înțeleasă ca un proces complex de echilibrare mintală prin organizarea specifică a cunoașterii la copiii C.E.S. al căror comportament cognitiv se caracterizează printr-un fenomen general de perturbare a organizării cunoașterii. Se constituie din acțiuni și programe compensatorii care facilitează înțelegerea lucrurilor, fenomenelor, persoanelor și situațiilor de viață în dimensiunea lor instrumental-integratoare. La copiii cu C.E.S. care prezintă deficiență mintală, presupune o structurare a complexului de stimuli exteriori după niveluri adaptate unei largi tipologii de organizare mintală. Fenomenul de perturbare a comportamentului cognitiv la deficientul mintal se exprimă fie la nivelul cunoașterii teoretice, fie la nivelul cunoașterii psihosociale, determinând schimbări fundamentale în personalitatea acestuia, motiv pentru care intervenția asupra comportamentului cognitiv și terapia cognitivă sunt considerate a fi „cheia de boltă a întregului sistem de terapie (re)educațională.

Cunoașterea senzorială este o dimensiune pentru care fiecare copil își creează propriul ritm, iar după o evaluare inițială în domeniul senzorialității se pot determina nivelul achizițiilor și modalitățile de intervenție pentru recuperarea sa în domeniul cunoașterii senzoriale.

Exercițiile senzoriale trebuie să se desfășoare zilnic, durata trebuie să fie de 10, 20 sau 30 de minute, în funcție de interesul pe care îl trezesc copilului, ritmul exercițiilor nu trebuie să fie prea rapid, pentru a favoriza învățarea. Exercițiile se desfășoară individual sau în grupe mici, deoarece experiența senzorială este întotdeauna personală, după un program care poate include fișe individuale sau fișe pentru o grupă mică de copii. În utilizarea obiectelor și materialelor se are în vedere modalitatea de prezentare, astfel încât acestea să fie distincte față de fundal pentru o mai bună discriminare, suprafața de expunere să nu fie prea mare, iar materialele destinate controlului de însușire a exercițiului senzorial să fie cât mai diverse și prezentate în diferite modalități.

Având în vedere diversitatea și particularitățile aferențelor senzoriale, se pot proiecta o multitudine de strategii sau structuri de activități destinate cunoașterii senzoriale. Astfel, putem desfășura activități pentru :

- cunoașterea și dezvoltarea sensibilității tactile ;
- cunoașterea și dezvoltarea sensibilității vizuale ;
- cunoașterea și dezvoltarea sensibilității gustative ;
- cunoașterea și dezvoltarea sensibilității olfactive ;
- cunoașterea și dezvoltarea sensibilității auditive ;
- corelații între sensibilitatea vizuală și sensibilitatea tactilă ;
- corelații între sensibilitatea gustativă și sensibilitatea olfactivă.

Învățarea conceptelor fundamentale presupune efectuarea unor activități precum:

- grupări de imagini sau obiecte după criterii date ;
- asociații de imagini sau obiecte după criterii date ;
- corespondența unu-la-unu a unor obiecte sau imagini ;
- ordinea numerică a unor obiecte ;
- stabilirea de relații între diferite obiecte sau imagini ;
- ordonarea imaginilor dintr-o povestire însoțită de relatarea povestirii ;
- asocieri între sunete și litere denumind obiecte și folosind diferite imagini ;
- activități de sortare a unor obiecte sau imagini după criterii date ;
- exerciții pentru sesizarea fenomenului de conservare a unor cantități ;
- exerciții pentru compunerea unor lungimi etc.

Formarea și dezvoltarea proceselor psihice prin exerciții senzorio-motorii și perceptive țin de procesul de formare a abilităților implicate în învățarea actului lexic, grafic, de calcul, de cunoaștere în general și își găsesc fundamentarea, în activitatea senzorio-motorie.

Programul exercițiilor este structurat pe trei coordonate :

- *exerciții perceptive și senzorio-motorii pentru atenție* - acestea pot fi centrate în câmpul perceptiv pe date vizuale sau pe date auditive ori pot viza atenția ca formă internă de manifestare folosind stimuli vizuali, verbali, auditivi sau tactili ;
- *exerciții perceptive și senzorio-motorii pentru memorie* - pentru antrenarea memoriei de recunoaștere, memoriei audiovizuale, memoriei vizual-grafice ;
- *exerciții perceptive și senzorio-motorii pentru reprezentarea mintală* - sub forma unor grupări/clasări, asociațiilor verbale, povestirilor prezentate în dezordine, reversibilității unor fenomene sau momente/secvențe dintr-un proces/activitate etc.

Ludoterapia

Jocul ca modalitate de relație între individ și lumea obiectelor și a relațiilor constituie formula primară a acțiunii umane, o formă de organizare a cogniției și o cale de organizare a cunoașterii.

Copiii (de la 3 la 5 ani) care se angajează frecvent în jocuri sociodramatice sau constructive tind să aibă rezultate mai bune la testele de inteligență decât ceilalți copii de aceeași vârstă care sunt înclinați să se joace într-o manieră senzorio-motorie. Copiii care se joacă frecvent într-o manieră constructivă sunt eficienți în rezolvarea problemelor convergente. Copiii care se joacă frecvent într-o manieră sociodramatică sunt eficienți în rezolvarea problemelor divergente.

Cercetările au evidențiat mai multe forme de joc (ca forme de învățare) :

a) *jocul explorator-manipulativ* - are la baza explorarea prin manipulare a obiectelor lumii înconjurătoare care constituie sursa principală de stimulare caracterizată printr-un grad ridicat de eterogenitate ; organizarea mintală a persoanei este rezultatul antrenamentului pe care aceasta îl face în cadrul procesului de organizare a stimulilor, în mai multe faze :

- recepția și recunoașterea dimensiunilor stimulatorii ale obiectelor ;
- diferențierea obiectelor după unele însușiri ;
- identificarea obiectelor în funcție de anumite criterii propuse ;

b) *jocul reprezentativ* – („jocul de-a”), apare în momentul când obiectele deja cunoscute pot substitui alte obiecte care lipsesc; mecanismul acesta de comutare are la baza funcția semiotica a comunicării și exprimă gradul de organizare mintală a individului ;

c) *jocul cu reguli* - începe cu formele de activitate ludică în care sunt valorificate legile de asemanare, deosebire, asamblare, succesiune, așezare spațială etc.; ulterior, apare o altă categorie de reguli care se referă la modul de utilizare și restructurare a realității prin integrarea valorii conferite în context social rolurilor și comportamentelor umane.

În cadrul activităților de terapie educațională, un loc aparte îl ocupă conceptul de joc didactic. Jocul didactic constituie o formă de activitate prin care se rezolvă una sau mai multe sarcini didactice prin îmbinarea tehnicilor de realizare a acestor sarcini cu elementul de joc. Folosim adesea jocul didactic în diverse forme pentru a stimula elevii să rezolve o sarcină didactică într-o formă cât mai atractivă, știut fiind faptul că învățarea care implică jocul devine mai plăcută și reconfortantă. Jocurile devin metode de instruire în cazul în care ele sunt organizate și se succed conform logicii cunoașterii și învățării.

Fiecare joc didactic cuprinde următoarele elemente constitutive, prin care se deosebește de celelalte jocuri și activități ludice :

- conținutul - include cunoștințe însușite anterior în cadrul activităților comune cu întreaga clasă; acestea se referă la cunoștințe matematice, elemente de limba maternă, plante, animale, anotimpuri, activitățile oamenilor etc.;
- sarcina didactică - poate să apară sub forma unei probleme de gândire, de recunoaștere, denumire, reconstituire, comparație, identificare etc. ; deși jocurile didactice pot avea același conținut, ele pot dobândi mereu alt caracter datorită diversității formelor pe care le poate lua sarcina didactică; din acest motiv jocul apare în forme noi, neprevăzute, interesante și atractive pentru copil ;
- regulile jocului - îndeplinesc o importantă funcție reglatoare asupra relațiilor dintre copii, arătându-le cum să se joace, cum să rezolve problema respectivă, cum se distribuie responsabilitățile în grup etc. ;
- acțiunea de joc - cuprinde momentele de așteptare, surpriza, ghicire, întrecere etc., care fac ca rezolvarea sarcinii didactice să fie plăcută și atractivă pentru elevi.

Contribuția jocului didactic la stimularea și dezvoltarea capacităților cognitive ale copilului, educarea trăsăturilor de personalitate și realizarea obiectivelor de cunoaștere ale procesului de predare-învățare este evidentă; prin jocul didactic, elevul își angajează întregul potențial psihic, își ascute observația, își cultivă inițiativa, inventivitatea, flexibilitatea gândirii, își dezvoltă spiritul de cooperare, de echipă.

Condiții de organizare a jocului didactic :

- jocul să se constituie pe fondul activității dominante, urmărindu-se scopul și conținutul lecției
- să fie variat, atractiv, să îmbine forma de divertisment cu cea de învățare ;
- să fie bine pregătit de educator în direcția utilizării eficiente a materialului folosit ;
- să antreneze toți copiii în activitatea de joc ;
- să creeze momente de relaxare, de odihnă și să se folosească mai ales atunci când copiii dau semne de oboseală ;
- să fie proporționat cu activitatea prevăzută de programă și structurat în raport cu tipul și scopul lecției desfășurate ;
- să urmărească formarea deprinderii de muncă independentă ;
- să solicite gândirea creatoare și să valorifice cu maximum de eficiență posibilitățile intelectuale ale elevilor ;
- activitățile în completare prin joc să fie introduse în orice moment al lecției și să fie repartizate în diferite secvențe, sarcinile didactice ale jocului având caracter progresiv;
- jocurile să nu fie nici prea ușoare, nici prea grele și să determine stări emoționale care să întrețină interesul și participarea copiilor.

Folosirea jocurilor didactice în toată varietatea lor constituie prima treaptă în realizarea învățământului formativ, care urmărește să dezvolte activismul intelectual, deprinderile de muncă intelectuală, de conduită morală, de activitate fizică, urmărind ca toate aceste deprinderi active să se dezvolte prin valorificarea resurselor psihice și fizice proprii.

Terapia psihomotricității

Se referă în principal la activitățile destinate recuperării, ameliorării, dezvoltării și antrenării conduitelor și structurilor perceptiv-motrice (schema corporală, lateralitate, orientare, organizare și structurare spatio-temporală, realizare motrică).

Conținutul programelor de terapie și educare a psihomotricității include metode, procedee și tehnici pentru :

- recuperarea întârzierilor în dezvoltarea motrică ;
- influențarea pozitivă a reprezentării schemei corporale ;
- recuperarea tulburărilor de lateralitate ;
- recuperarea tulburărilor de orientare, organizare și structurare spațială ;
- recuperarea tulburărilor de orientare și structurare temporală ;
- identificarea și discriminarea structurilor perceptiv-motrice de formă și culoare ;
- recuperarea instabilității psihomotorii ;
- recuperarea tulburărilor de tipul disgrafiei, dispraxiei, apraxiei ;
- recuperarea tulburărilor de echilibru și coordonare ;
- recuperarea tulburărilor de sensibilitate ;
- activități practice, de relaxare, sportive, de comunicare și de expresie corporală (dans, gimnastică ritmică, aerobă etc.).

Organizarea și formarea autonomiei personale

Adaptarea socială este procesul prin care o persoană sau un grup social devine capabil să trăiască într-un nou mediu social, ajustându-și comportamentul după cerințele noului mediu. Integrarea este o acțiune exercitată asupra unei persoane, implicând o continuă transformare și restructurare a potențialului și individuale pentru a permite familiarizarea cu mediul, modificarea unor stereotipuri vechi și punerea lor în acord cu o nouă situație, cunoașterea și acomodarea cu specificul locului de muncă etc. Procesul integrării constituie o acțiune complexă care generează o fuziune între elementele sistemului personalității și elementele sistemului social, determinând o dinamică de dezvoltare prin intermediul unor factori purtători

de valori morale, spirituale, culturale (familia, școala, instituțiile publice din comunitate etc.) aparținând grupului social.

Abilitățile și competențele necesare adaptării și integrării sociale sunt rezultatul unui proces continuu de învățare și antrenament al deprinderilor copilului în situații diverse de viață. Aceste considerații generale privind procesul adaptării și integrării sociale permit analiza și proiectarea programelor educaționale raportate la specificul și particularitățile individuale ale copilului. Copilul cu CES va beneficia de programe educaționale care să asigure în primul rând terapia și recuperarea, facilitând astfel adaptarea și integrarea sa în societate. Structura programului general de autonomie personală și socială are la bază următoarele obiective generale :

- formarea și dezvoltarea abilităților sociale care să conducă la un grad înalt de maturitate psihosocială ;
- formarea și dezvoltarea competențelor psihomotrice și de manualitate care să consolideze autonomia personală ;
- perceperea corectă, obiectivă și exactă a propriei persoane ;
- educarea sensibilității și a echilibrului afectiv pentru a garanta siguranța de sine și exprimarea propriilor emoții și sentimente în relațiile cu cei din jur ;
- manifestarea acceptării și respectului față de alte persoane în contexte sociale diferite ;
- organizarea și programarea de activități care să permită exersarea autocontrolului și învățarea folosirii corecte și civilizate a utilităților și serviciilor publice.

În concluzie, principiul integrativ al acțiunii educațional-terapeutice obligă ca activitățile educaționale să fie valorificate sub toate aspectele, ca urmare a faptului că aceste categorii terapeutice nu pot fi abordate separat. Educatorul care desfășoară activități cu elevii care prezintă cerințe speciale în educație trebuie să apeleze la toate tehnicile terapeutice care utilizează actul însușirii cunoștințelor și formării deprinderilor în sfera educației intelectuale, la cele care utilizează mișcarea ca factor terapeutic în sfera educației fizice, artterapia și meloterapia satisfăcând principiile educației estetice. Așa se explică și delimitarea dintre procesele de intervenție educațional-terapeutică desfășurate de psihologul clinician din rețeaua sanitară, de psihologul școlar din instituțiile școlare sau de educatorul-terapeut care trebuie să valorifice tehnicile terapeutice în context educațional.

Bibliografie:

- Gherguț A., Educația incluzivă și pedagogia diversității,, Editura Polirom ,Iasi,2016
- Mușu I.și Taflan A.(coord.), „Terapia educațională integrată,,Editura Pro Humanitate,București,1997
- Popovici,D.V.(coordinator,volum colectiv),2016, „Strategii de comunicare augmentativă și alternativă pentru copii non-verbali,, , București,Editura Universității din București
- Preda V.(coordinator) , „Elemente de psihopedagogie aplicată.Cercetări fundamentale și aplicate,, , Editura Eikon,Cluj Napoca,2007
- Verza E.,Verza E.F., „Tratat de Psihopedagogie specială ,, ,Editura Universității din București,2011

**"Din brațe fă-ți aripi de fier
Și zboară cu ele spre cer!"
(Ion Minulescu)**

**PUBLICAȚIE REALIZATĂ CU SPRIJINUL
INSPECTORATULUI ȘCOLAR JUDEȚEAN ALBA
CASA CORPULUI DIDACTIC ALBA**